TALOUSARVIO 2026 JA TALOUSSUUNNITELMA 2026–2028

Kunnanvaltuusto 26.11.2025

LEMPÄÄLÄN KUNTA

Sisällys

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS 2
TALOUSARVION 2026 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2026–2028 YLEISPERUSTELUT 4
TALOUSARVION SITOVUUS 11
TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN STRATEGINEN PERUSTA 14
TULOSLASKELMA 2026–2028 17
KÄYTTÖTALOUSOSA 18
- KUNNANHALLITUS 19
- HYVINVOINTI- JA ELINVOIMALAUTAKUNTA 29
- KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA 46
- YHDYSKUNTALAUTAKUNTA 60

INVESTOINNIT 72
KONSERNIYHTIÖT 76
- LEMPÄÄLÄN VESI OY 77
- LEMPÄÄLÄN LÄMPÖ OY 78
- LEMPÄÄLÄN VUOKRAKODIT OY 79
- LEMPÄÄLÄN KEHITYS OY 80
- LEMPON PARKKIKIINTEISTÖT OY / LEMPON PARKKI OY 81
- LEKITEK OY 83
- LEMPÄÄLÄN UIMAHALLI OY 85

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2026 talousarvioraamin laadinta käynnistyi viranhaltijavalmistelulla keväällä samaan aikaan kun Suomessa käytiin kuntavaaleja. Valtuustokausi vaihtui 1.6.2025 ja Lempäälän uusi kunnanvaltuusto antoi elokuussa talousarvioraamin vuodelle 2026 sekä kokonaistalouden suunnitteluohjeen vuosille 2026–2028. Raamissa otettiin huomioon sekä vuonna 2024 laadittu talouden sopeutusohjelma, viimeisimmät vero- ja valtionosuusennusteet että kuntakenttää koskevat kustannusten nousupaineet. Raamivaiheen tavoite oli saattaa suunnitelmakausi alijäämäisyyden osalta niin sanottuun 0-tulokseen, jotta kunnassa vuonna 2024 käynnistynyt taloudellisen tasapainon rakentaminen saisi hyvää jatkoa.

Talousarvion laatimista on kuitenkin haastanut muun muassa kunta-alan uuden palkkaratkaisun vaikutus henkilöstömenoihin, kunnan omistamien sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen vaikutukset, kustannusten inflaatiokorotukset sekä Lempäälän vuoden 2026 Asuntomessujen järjestäminen. Myös valtakunnallinen heikko työllisyystilanne ja talouden pitkään jatkunut laskusuhdanne näkyvät kuntien arjessa muun muassa TE-palvelujen kustannusten nousussa ja verotulojen arvioitua heikommassa kertymässä.

Näiden tekijöiden yhteisvaikutuksen vuoksi vuoden 2026 talousarvionäkymä heikkeni syksyn edetessä ja käsillä oleva talousarvio on vahvasti alijäämäinen tilikauden tulosarvion ollessa -3,7 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelmavuosina 2027 alijäämä pienenee -0,4 miljoonaan euroon ja vuoden 2028 osalta arvio on jo 1,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Vaikka kokonaistalouden arvioidaan kääntyvänkin suunnitelmakaudella ylijäämäiseksi, Lempäälän kunnan haasteena on yhä mittavien investointivuosien aiheuttaman lisävelkaantumisen katkaisu. Kasvavan kehyskunnan tulee jatkuvasti satsata nykyisen palvelutuotannon ohella tulevaisuusinvestointeihin ja suunnitella maankäyttöä kasvunäkökulmasta. Tämä tarkoittaa uusia asuinalueita sekä palveluverkon ja -mitoituksen tarkastelua.

Taloussuunnitelmaesityksen nettoinvestoinnit ovat vuonna 2026 vielä 16,7 miljoonaa euroa, mutta vuonna 2027 nettoinvestoinneiksi arvioidaan 12,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2028 12,8 miljoonaa euroa. Kunnan asukaskohtainen velka kasvaa vuonna 2026 yli 5 600 euroon, johon se myös pysähtyy vuoteen 2028 mennessä investointitason maltillistuessa ja investointien omarahoituksen parantuessa.

Talousarviovalmistelun lähtökohtana niin taloudellista kuin toiminnallista katsontakantaa laajennettiin suunnitelmakautta pidemmälle, sillä kasvukunnan tulee ottaa tulevaisuuden suunnittelussa huomioon myös suunnitelmakausien ylittävät investointitarpeet. Syksyn aikana talousarviovalmistelussa löydettiin viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteinen näkemys siitä, että tulevien vuosien taloussuunnitelman tavoitteena on turvata kestävä Lempäälän kokonaistalous katkaisemalla erittäin uhkaava alijäämäinen talouskehitys. Tavoite on vaativa, sillä kuntatalouden näkymät ovat yhä heikentyneet koko kuntakentällä.

Lempäälän kunnan pitkän aikavälin kuntatalouden linjauksista tärkein on kunnan peruspalvelujen nettokulujen, eli toimintakatteen kasvun mitoittaminen ennustettua verotulojen vuosikasvua alhaisemmalle tasolle. Arkikieltä käyttäen; emme voi elää kädestä suuhun tai velaksi, sillä kasvukunnan tulee varautua myös tulevaisuuden investointeihin.

Uusi valtuusto on aloittanut työnsä haasteellisessa taloustilanteessa, mutta tunnelin päässä on valoa. Suomessa vain 30 prosenttia kunnista kasvaa ja Lempäälä on yksi näistä onnekkaista. Kasvu ei saa kuitenkaan muodostua taakaksi, vaan se pitää valjastaa kuntamme veto- ja pitovoiman moottoriksi. Parhaillaan valmistelussa olevalla ja vuonna 2026 voimaan astuvalla päivitetyllä kuntastrategialla pystymme ohjaamaan kuntamme väestökasvun vakautta ja tasapainoa luovalle uralle. Strateginen, yhteinen linja varmistaa myös kuntamme toiminnan kustannustehokkuuden. Strateginen suunnittelu onnistuu silloin kun katsomme samaan suuntaan ja tahtoa sekä toimeenpanovoimaa löytyy.

Valtakunnallisesti povataan parempia näkymiä vuodelle 2026 ja varmasti jokainen toivookin Suomen talouden ja työllisyyden lähtevän pitkästä aikaa kasvuun. Noususuhdanne olisi erittäin suotuisaa Lempäälän kunnalle, sillä kuntamme työllisyys ja verotulokertymät ovat maakunnallisesti arvioituna hyvällä tasolla, mikäli kasvua vain löytyy.

Haluan kiittää talousarvion valmisteluun osallistuneita säntillisestä ja talouden tasapainoa hakevasta otteesta – yhdessä me katkaisemme alijäämäiskehityksen ja sitä kautta varmistamme lempääläisten hyvän palvelutason myös tulevaisuudessa.

Noora Pajari
Kunnanjohtaja

TALOUSARVION 2026 JA TALOUSSUUNNITELMAN 2026–2028 YLEISPERUSTELUT

Taloussuunnitelma-asiakirjan alkulehdillä on esitetty kooste voimassa olevasta strategisesta perustasta ja kuntastrategian seurannasta/arvioinnista. Valtuustokautensa aloittanut uusi kunnanvaltuusto päivittää kuntastrategiaa joulukuussa 2025, mutta vuoden 2026 talousarviotavoitteiden strateginen pohja perustuu voimassa olevaan kuntastrategiaan.

Kuntastrategian lisäksi taloussuunnitelma-asiakirjaan on nostettu mukaan kuntastrategian toimeenpanon kannalta merkittävimpiä poikkihallinnollisia teemaohjelmia, joihin Lempäälän kunta on sitoutunut.

Talousarvion sitovuustason mukaan kunnanvaltuusto hyväksyy toimielintasoiset toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi valtuusto hyväksyy konserniyhtiöille kuntastrategiasta johdetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Talousarviossa kuvatun kokonaistalouden ja toiminnan ohjaus jalkautuu eteenpäin toimielinten palvelusuunnitelmapäätöksillä.

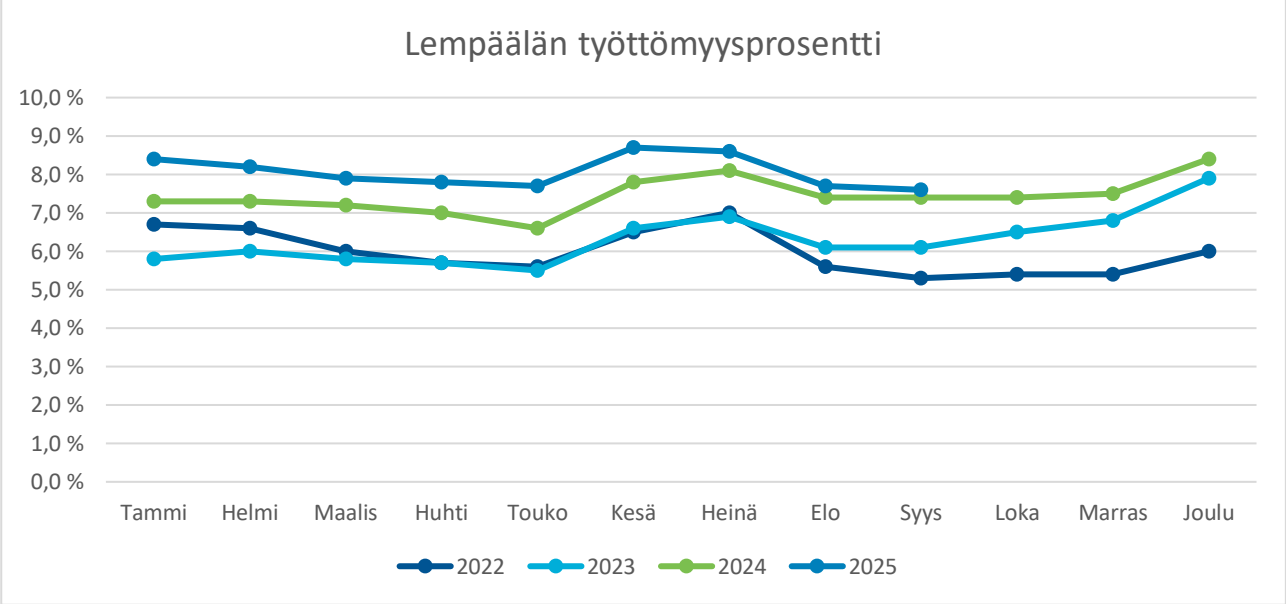
Toimintaympäristö

Lempäälän väestöennuste
(Lähde: Tilastokeskus, väestöennuste 10/2024)

	Yhteensä	0–6	7–12	13–15	16–18	19–49	50–64	65–74	75–
	31.12.	**31.12**	**31.12.**	**31.12.**	**31.12.**	**31.12.**	**31.12.**	**31.12.**	**31.12.**
tot. 2023	24711	1988	2258	1217	1154	9436	4324	2313	2021
tot. 2024	24854	2029	2157	1211	1162	9492	4376	2307	2120
syys 2025	25012	2030	2077	1239	1146	9579	4437	2295	2209
enn. 2025	25269	1999	2089	1219	1178	9748	4475	2310	2251
enn. 2026	25517	2001	1999	1217	1179	9874	4560	2336	2351
enn. 2027	25755	2022	1917	1207	1176	9977	4648	2345	2463
enn. 2028	25984	2003	1905	1163	1176	10079	4730	2370	2558

Taloussuunnitelmassa 2026-2028 on käytetty väestön kasvuarviona +1 %/v ja lähtölukuna talousarvioon 2025 kirjattua väkilukua.

Lempäälän työttömyysaste (Lähde: Pirkanmaan työllisyyskatsaukset)

Koko maan työttömyyden kasvusta huolimatta työttömyysasteella mitattuna Lempäälän työllisyystilanne on viime vuosina pysynyt selvästi koko maan ja Pirkanmaan keskiarvoja parempana.

Taloudellinen kehitys

Vuosille 2026–2028 laadittavan taloussuunnitelman tavoitteena on turvata kestävä Lempäälän kokonaistalous katkaisemalla erittäin uhkaava alijäämäinen talouskehitys. Tavoite on vaativa, sillä kuntatalouden näkymät ovat yhä heikentyneet niin koko maassa kuin Lempäälässäkin. Lempäälän kunnan pitkän aikavälin kuntatalouden linjauksista tärkein on kunnan peruspalvelujen nettokulujen eli toimintakatteen kasvun mitoittaminen ennustettua verotulojen vuosikasvua alhaisemmalle tasolle.

Kuluvan vuoden 2025 talousarvio toteutuu kokonaisuutena pääosin ennakoidusti. Toimeenpantujen kulusopeutustoimien vaikutus on näkynyt toimintakulukasvua hillitsevänä tekijänä. Sopeutustoimien käynnistymisestä huolimatta vuoden 2025 tilikauden alijäämän arvioidaan olevan poistoeron muutosten jälkeen vielä vajaat 2 milj. €. Marraskuussa käsiteltävän muutostalousarvion laajuus on aiempia vuosia selvästi pienempi. Merkittävin, tuleviinkin tilivuosiin vaikuttava asia on Kuntaliiton tuoreisiin ennusteisiin perustuva verotuloarvioiden heikentäminen.

Käyttötalousosa

Käyttötalouden toimintakulut vuonna 2026 ovat vajaat 93,8 milj. € (+3,1 %). Suurin kuluerä on 49,9 milj. €:n henkilöstökulut. Uusien kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten kasvuvaikutus vuosipalkkoihin on otettu huomioon palkkasuunnittelussa vuodelle 2026. Lisäksi myös suunnitelmavuosille 2027–2028 on arvioitu tulevista sopimuskorotuksista +2,9 % kasvuvaikutusta/vuosi. Toiseksi suurin kuluerä on 27,7 milj. €:n palvelujen ostot (+5,1 %), jossa suuri kasvu edellisvuoteen selittyy erityisesti 2026 asuntomessujen kertaluonteisilla palveluostoilla. Aine- ja tarvikemenot ovat runsaat 5,6 milj. € ja avustusmenot 4,6 milj. €. Muut toimintakulut ovat 6,0 milj. € ja niistä merkittävimpiä kulueriä ovat rakennusten ja huoneistojen vuokrakulut 4,2 milj. € ja noin 1,25 milj. €:n koneiden ja laitteiden vuokrakulut.

Vuodelle 2026 arvioidut toimintatuotot ovat 11,5 milj. €. Toimintatuotot ovat aiempia vuosia merkittävästi pienemmät sote- ja pelastuskiinteistöjen vuokratuottojen siirtyessä perustettavalle tytäryhtiölle. Toimintatuotoista 5,6 milj. € koostuu erilaisista maksu- ja myyntituotoista. Avustustuottojen tuloarvio on noin 0,6 milj. €. Muut toimintatuotot ovat 5,3 milj. € ja ne koostuvat mm. rakennusten vajaan 1,5 milj. € vuokratuotoista, maa-alueiden 1,1 milj. € vuokratuotoista sekä valtuuston suunnitteluohjeen mukaan budjetoiduista 2,31 milj. € maaomaisuuden myyntivoitoista.

Talousarvion 2026 toimintakate on 82,4 milj.€ ja sen heikkenee 8,9 % vuoteen 2025 verrattuna. Toimintakatteen poikkeuksellisen suuri heikkenemä edellisvuodesta selittyy pääasiassa sote- ja pelastuskiinteistöjen vuokraustoiminnan siirrolla tytäryhtiöön, 2026 asuntomessujen kertaluonteisten kulujen lisäyksellä ja työttömyysturvan etuusmenojen kuluvarauksen kasvattamisella.

Talousarvion käyttötalousosan tekstien yhteydestä ilmenevät toimielinkohtaiset määrärahat koostetaulukkoina.

Verotulot ja valtionosuudet

Lempäälän kokonaisverotuloarviot vuosille 2026–2028 pohjautuvat Kuntaliiton tuoreimpiin valtakunnallisiin arvioihin. Veroprosenttien osalta tuloarviot perustuvat valtuuston lokakuussa 2025 päättämiin veroprosentteihin.

Kunnan tuloveron tuottoarvio on vuodelle 2026 56,2 milj. €. Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2026 on vajaat 7,7 milj. € ja yhteisöveron tuottoarvio vuodelle 2025 on 3,4 milj. €. Yhteensä verotuloarvio on vajaat 67,4 milj. €. Kuntaliiton elo- ja syyskuussa heikentämien kuntien verotuloennusteiden johdosta myös Lempäälän kunnan verotuloarviota on heikennetty raamivaiheen 68,2 milj. €:sta 0,8 milj. €:lla.

Valtionosuuksien budjetoinnin perustana on Kuntaliiton tuorein valtionosuusennuste, jonka mukaan vuoden 2026 valtionosuustuloarvio on vajaat 20,0 milj. €. Valtionosuusarvio on raamissa oletettua vajaat 0,3 milj. € korkeampi. Arvio tarkentuu vuodenvaihteessa, kun OPM:n alainen valtionosuuspäätös on tiedossa

Rahoituskulut ja tuotot

Rahoitustuottoihin kuuluvat takausprovisiot ja antolainojen korkotuotot perustuvat nykytilanteeseen ja päätösten mukaiseen korkotasoon. Tuottoarviossa on otettu huomioon myös sote- ja pelastuskiinteistöjen vuokraustoimintaa varten perustettavalta tytäryhtiöltä saatavat korkotuotot. Yhtiöittämisestä laadittuun selvitysmateriaaliin pohjautuen on arvioitu, että vuokraustoiminnan tuottoja koskeva tasapaino kunnan tuloslaskelmaan palautuu tytäryhtiön maksaessa kunnalle tuloksestaan osinkotuottoja vuodesta 2027 lukien. Muut rahoitustuotot on arvioitu varoivaisuuden periaatteella.

Rahoituskulut on arvioitu Kuntarahoituksen korkoennusteen ja kunnan lainasalkun kehityksen perusteella nykyinen lainasalkun korkosuojaustaso huomioon ottaen.

Vuosikate ja poistot

Edellä todetuista, kertaluonteisista vuosikatetta heikentävistä tekijöistä johtuen talousarvioesityksen 2026 vuosikate on poikkeuksellisen alhainen vajaat +3,7 milj. € eli 142 €/as.

Kunnanhallituksen TA-seminaarivalmistelussa keskityttiin erityisesti kokonaistalouden pitkän aikavälin suunnitteluun siten, että vuosikatetta kohotetaan suunnitelmallisesti mitoittamalla toimintakatteen kasvu kunnan verotulopohjan kasvua noin 1,5 % alhaisemmalle tasolle. Samalla tarkasteltiin myös pidemmällä aikavälillä kunnan vuosi-investointien arviota ja vuosikatteella pyritään tulevina vuosina kattamaan keskimääräiset vuosi-investoinnit ilman lisävelkaantumista.

Lisäksi kunnanhallituksen TA-seminaarissa keskityttiin Lempäälän alijäämäisyyskehityksen katkaisemiseen suunnitelmakaudella. Tämän tavoitteen osalta on oleellista tarkastella tuloslaskelmassa myös tilikauden operatiivisen vuosituloksen parantamista ylijäämäiseksi, sillä nykyisellään investointivarausten purkautumisen johdosta poistoeron muutoserät ennen ali-/ylijäämäriviäparantavat vuosittaista operatiivista tulosta noin 1 milj. €/vuosi.

Kunnanhallituksen TA-seminaarin linjauksen mukaisesti myös käyttöomaisuuden poisto-ohjelmaa esitetään päivitettäväksi. Marraskuun 2025 kunnanvaltuustoon valmisteltava poisto-ohjelman päivitys perustuu käyttöomaisuuden taloudellisen pitoajan uudelleentarkasteluun poistoaikaa maltillisesti pidentäen.

Taloussuunnitelmassa 2026–2028 esitetyt suunnitelmapoistojen määrät on pystytty jo arvioimaan päivitettävän poisto-ohjelman mukaisina. Poistojen määrään vaikuttavat myös ulosvuokrattavien sote- ja pelastuskiinteistöjen siirtyminen perustettavaan tytäryhtiöön ja suurten talonrakennusinvestointien valmistuminen vuosina 2025–2026. Edellä todetun yhteisvaikutuksena käyttöomaisuuden vuosittaisten suunnitelmapoistojen arvioidaan alenevan talousarvion 2025 11,7milj. €:sta vuonna 2026 yli 8,6 milj. €:oon ja vuodesta 2027 alkaen hieman yli 9,5 milj. €:oon.

Taloussuunnitelmavuosien 2027–2028 suunnitteluoletukset

Asuntomessuihin liittyvät kertaluonteiset toimintakulut ja -tuotot on poistettu vuosien 2027 ja 2028 europohjista. Kunnanhallituksen TA-seminaarissa käsitellyn linjauksen mukaisesti toimintakatteen heikennykseksi on arvioitu 2,4 %/suunnitelmavuosi. Tämän arvion sisällä toimintatuottoja (pois lukien maanmyyntivoitot) on kasvatettu +2 %/suunnitelmavuosi.

Toimintakuluissa henkilöstökulujen kasvuksi on sopimuskorotuksista johtuen painotettu +2,9 %/suunnitelmavuosi. Palvelu- aine- ja tarvikeostoihin sekä avustuskuluihin on varattu kasvua +2 %/suunnitelmavuosi ja muihin kuluihin +1 %/suunnitelmavuosi. Maaomaisuuden myynnistä saatavat myyntivoitot on arvioitu myös suunnitelmavuosille sopeuttamisohjelman edellyttämään maltilliseen tasoon (2,3 milj. €/suunnitelmavuosi).

Suunnitelmavuosien verotuloarviot perustuvat Kuntaliiton syyskuun 2025 veroennusteisiin nykyisten veroprosenttien mukaan laskettuina. Hallitusohjelmaan sisältyvä kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän lakiuudistusesitys koelaskelmineen on viimeisimpien tietojen perusteella lähdössä lausuntokierrokselle marras-joulukuussa 2025. Uudistus on tarkoitus astua voimaan 2027 alusta lukien, mutta uudistuksen vaikutuksia ei ole vielä ennakoitu Lempäälän taloussuunnitelmavuosille. Valtionosuustuloarvion vähäinen kasvu suunnitelmavuosille perustuu maltilliseen oletukseen kunnan väkiluvun kasvusta.

Nettorahoituskulut pienenevät merkittävästi vuodesta 2027 lukien, sillä suunnitelman mukaisesti sote- ja pelastuskiinteistöjen vuokraustoimintaa harjoittava uusi tytäryhtiö tulouttaa tuloksestaan ja kumulatiivisesta kassavirrastaan osinkotuottoja Lempäälän kunnalle.

Alijäämä / ylijäämä

Taloussuunnitelmaesityksen mukaisilla päätöksillä ja linjauksilla Lempäälän kunnan tuloslaskelma on selvästi alijäämäinen vuosina 2025 ja myös talousarviovuonna 2026. Suunnitelmavuoden 2027 arvio päätyy vielä -0,4 milj. € alijäämään, mutta suunnitelmavuotena 2028 tuloslaskelma on noin 1,1 milj. € ylijäämäinen ja myös tilikauden operatiivinen tulos on saatu nostettua positiiviseksi.

Koska kuntalain mukainen kokonaistalouden tasapainon tarkastelu tehdään nykyisen taseylijäämän, talousarvion laadintavuodelta 2025 arvioidun kertyvän alijäämän ja taloussuunnitelmavuosien 2026–2028 yhteisarviointina, edellä esitettyjen suunnitteluoletusten perusteella taloussuunnitelmakaudelle 2026–2028 ei kohdistu kuntalain 110.3 § mukaista alijäämien kattamiseen liittyviä toimenpiteitä.

Investoinnit ja nettovelkaantuminen

Taloussuunnitelman 2026–2028 investointiohjelmaa on valmisteltu kunnanvaltuuston elokuussa antaman raamin pohjalta. Kokonaisuudessaan hankeryhmittäiset taseinvestoinnit ilmenevät taulukoista ja perusteluteksteistä sivuilta 72–75. Valtuustokäsittelyn jälkeen investointiohjelman

toimeenpano erillisiksi investointihankkeiksi jatkuu yhdyskuntalautakunnan ja kunnanhallituksen palvelusuunnitelmakäsittelyillä.

Investointiohjelmaa toteutettaessa on myös arvioitu, että vuonna 2026 purkautuu 0,4 milj. € loppuosuus strategiseen maanhankintaan tehdystä investointivarauksesta. Tämä ilmenee tuloslaskelman varausten muutosta käsittelevältä riviltä. Lisäksi myös muut taseessa olevat vapaaehtoiset investointivaraukset; Saikantalo (6,3 milj. €), Sääksjärven koulukeskuksen kehittäminen (2,5 milj. €) sekä Saikan alueen infrarakentaminen (1,5 milj. €) purkautuvat suunnitelmakaudella vuosittain tilinpäätösvalmistelun yhteydessä viimeistään hankkeiden valmistuessa.

Kunnan velkamäärä tilinpäätöksessä 2024 oli 117,1 milj. € eli runsaat 4 700 €/asukas. Vuoden 2025 tilinpäätöksessä asukaskohtainen lainamäärä kasvaa yhä ja sen arvioidaan olevan vajaat 5 300 €/asukas. Talousarviovuonna 2026 asukaskohtainen lainamäärä kasvaa noin 5 600 euroon, mille tasolle sen myös arvioidaan pysähtyvän vuoteen 2028 mennessä vuosi-investointien määrän pienentyessä ja vuosikatteen kohentuessa.

Toimintaa ja taloutta uhkaavat keskeisimmät riskit ja niiden hallinta

Kokonaistalouden tasapainon vaaliminen tarkoittaa jatkossakin sitä, että kunnan vuosikate pidetään vuosi-investoinnit kattavalla tasolla. Vain tätä kautta kunnan lainamäärä saadaan kuntastrategian mukaisesti laskevalle uralle ja lähemmäs kaupunkiseudun kuntien asukaskohtaista keskiarvoa. Vuosikatteen kohentamisessa ydinasia on mitoittaa toimintakatteen eli kuntapalvelujen nettokustannuksen muutos verorahoituksen kasvua pienemmäksi.

Uuden kunnanvaltuuston tulee jatkaa strategisilla linjauksillaan ja strategiaa toimeenpanevalla ohjauksella siten, että kuntatalouden kohentaminen saa riittävän painoarvon. Uusiin kunnan käyttötalouskustannuksia kasvattaviin palvelulisäyksiin tulee suhtautua kokonaistalouden riskit tiedostaen.

Kokonaistalouden tilannekuvan tarkastelu tulee tapahtua vuosittain seuraavan taloussuunnittelukierroksen lähtötietona realistiseen tulopohjaan, palvelutarvekysyntään, palveluverkkoon ja kunnan palveluvelvoitteisiin perustuen. Tarkastelussa tulee ottaa huomioon koko kuntakonsernin tilannekuva.

Mikäli kuntien lakisääteisiin palveluvelvoitteisiin tai rahoitukseen valmistellaan merkittäviä muutoksia, niiden vaikutukset on tunnistettava mahdollisimman ennakoivasti.

Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuntakonsernin merkittävimpien tytäryhtiöiden toimintaa ja taloutta sekä talousarvion yhteydessä asetettavia tavoitteita on kuvattu sivuilla 76–84. Tytäryhtiöiden tavoiteasetantaan on kiinnitetty viime vuosina erityistä huomiota, ja tytäryhtiöille on valmisteltu omistajan tahtotilaa osoittavat tavoitekortit. Ne toimivat perustana myös talousarvioasiakirjan tytäryhtiöitä käsitteleville talousarviotavoitteille.

Suunnitelmakauden aikana kunnan tulee omistajapolitiikallaan vaikuttaa siihen, että myös tytäryhtiöiden investointien suunnittelu synkronoituu emokunnan suunnitelmiin. Lisäksi mahdolliset investointilainojen takaukset tai oman pääoman lisäykset tulee käsitellä harkitusti ja investointisuunnitelmien edellyttämissä riittävissä aikatauluissa niin omistajan kuin tytäryhtiöidenkin kannalta arvioiden.

TALOUSARVION SITOVUUS

Käyttötalousosa

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Kuntaliiton uudistetussa suosituksessa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisesta on todettu, että täydellisyysperiaatteen mukaisesti myös kunnan eri tehtävien sisäiset ostot ja myynnit sisällytetään talousarvioon, vaikka niihin ei suoraan liittyisi rahan käyttöä. Tämän johdosta toimielinten sitovat määrärahat ja tuloarviot esitetään myös sisäiset erät mukaan lukien.

Toimielinten määrärahojen ja strategisten tavoitteiden toteutumisesta tulee raportoida osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksen toimintakertomuksessa.

Käyttötalousosassa toimielimen tai investointiosassa hankeryhmän sitovien määrärahojen merkittävät ylitykset ja tuloarvion alitukset suhteessa toimielimen kokonaisbudjettiin on tuotava valtuuston päätettäväksi. Alle 50 000 € ylityksiä tai tuloarvion alituksia ei tarvitse tuoda käsittelyyn

Valtuustoon nähden sitovia toimielimiä käyttötalousosan määrärahoineen, tuloarvioineen ja tavoitteineen ovat:

- Kunnanhallitus
- Hyvinvointi- ja elinvoimalautakunta
- Kasvatus- ja opetuslautakunta
- Yhdyskuntalautakunta

Valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat myös:

• Verotulot	Kunnanhallitus
• Valtionosuudet	Kunnanhallitus
• Rahoitustuotot ja - kulut, netto	Kunnanhallitus

Investointiosa

Investointiosassa hankeryhmittäinen nettomääräraha on sitova. Valtuustoon nähden sitovia hankeryhmiä ovat:

• Kiinteä omaisuus	Kunnanhallitus
• Irtain omaisuus	Kunnanhallitus
• Talonrakennus ja liikuntapaikat	Yhdyskuntalautakunta
• Liikenneväylät ja viheralueet	Yhdyskuntalautakunta

Rahoitus

Valtuuston nähden sitovia rahoituslaskelman eriä ovat:

- Antolainauksen muutokset, netto Kunnanhallitus
- Lainakannan muutokset, netto Kunnanhallitus

Tilivelvollisuus

Kuntalain mukaan valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Toimiessaan jäsenenä muussa toimielimessä valtuutettu on tässä tehtävässään tilivelvollinen.

Lempäälän kunnan tilivelvollisia toimielimiä ovat alla olevaan 1.6.2025 alkaen päätettyyn organisaatiorakenteeseen perustuen: kunnanhallitus, tarkastuslautakunta, keskusvaalilautakunta, hyvinvointi- ja elinvoimalautakunta, kasvatus- ja opetuslautakunta ja yhdyskuntalautakunta.

Kaavio: Lempäälän luottamushenkilöorganisaatio

Kuntalaki ei vaadi tilivelvollisten viranhaltijoiden määrittelemistä ennakolta, mutta toiminnan järjestämisen kannalta on selkeämpää, mikäli viranhaltijat tietävät etukäteen, keitä vastuuvapauslausuma koskee.

Lempäälän kunnan tilivelvollisia viranhaltijoita ovat kunnanjohtaja, palvelualueiden johtajat ja tehtäväalueiden esihenkilöt. Heillä on kokonaisvastuu kunnan, palvelualueiden tai tehtäväalueiden toiminnasta ja taloudesta. Lisäksi tilivelvollisia viranhaltijoita ovat tilivelvollisten toimielinten esittelijöinä toimivat viranhaltijat.

SITOVAT MÄÄRÄRAHAT JA TULOARVIOT VUODELLE 2026, 1000 €

Käyttötalousosa	Tulot	Menot
Kunnanhallitus	**674**	**-10 032**
ulkoiset	674	-9 726
sisäiset vuokrat		-306
Hyvinvointi- ja elinvoimalautakunta	**1 475**	**-14 085**
ulkoiset	1 475	-11 088
sisäiset vuokrat		-2 997
Kasvatus- ja opetuslautakunta	**6 962**	**-69 627**
ulkoiset	3 052	-51 450
sisäiset vuokrat		-14 267
sisäiset ateriapalvelut	3 910	-3 910
Yhdyskuntalautakunta	**24 193**	**-21 923**
ulkoiset	6 339	-21 640
sisäiset vuokrat	17 854	-283
Tuloslaskelmaosa		
Kunnanhallitus		
Verotulot	67 367	
Valtionosuudet	19 958	
Rahoitustuotot ja -kulut, netto	-1 350	
Investointiosa, netto		
Kunnanhallitus		
Kiinteä omaisuus	-1 420	
Yhdyskuntalautakunta		
Irtain omaisuus	-970	
Talonrakennus ja liikuntapaikat	-9 536	
Liikenneväylät ja viheralueet	-4 665	
Rahoitusosa, netto		
Kunnanhallitus		
Antolainauksen muutokset	1 026	
Lainakannan muutokset	9 622	

TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN STRATEGINEN PERUSTA

Kuntalain 110 § 2 momentin mukaan:
”Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.”

Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio- ja suunnitelman laadintaohjeistuksen mukaan:
”Kuntakonsernin strateginen johtaminen konkretisoituu kuntastrategiassa, toteuttamisohjelmissa sekä talousarvio ja -suunnitelmassa määriteltyihin selkeisiin päämääriin, tavoitteisiin, toimenpiteisiin sekä niiden seurantaan ja tuloksellisuuden arviointiin.

Lempäälän kuntastrategia

Valtuustokauden vaihdoksen jälkeen kunnanvaltuusto on käynnistänyt kuntastrategian päivityksen ja seuraava käsittelyajankohta on joulukuu 2025. Valmisteluaikataulun takia talousarvion 2026 tavoiteasetannan strateginen perusta on yhä talousarvion hyväksymishetkellä voimassa oleva, vuonna 2022 hyväksytty ja vuonna 2024 väliarvioitu kuntastrategia.

Valtuuston talousarviopäätöksellä tehtäväalueille ja tytäryhtiöille asetettavat talousarvion toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet perustuvat kuntastrategian tavoitteiden 6 kategoriaan:

- Kasvu ja elinvoima
- Palveluiden ja toiminnan kehittäminen
- Ympäristö ja kestävä kehitys
- Henkilöstö
- Yhteisöllisyys ja osallisuus
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kuntastrategian ajanmukaisuus arvioidaan ja päivitetään kerran valtuustokaudessa. Tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista vuosittain. Kuntastrategiasta johdettuja tavoitteita ja talousarvion toteutumista seurataan säännöllisesti osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Poikkihallinnolliset teemaohjelmat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain.

Hyvinvointijohtaminen edellyttää tietoa asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä sekä palvelujen vaikutuksista hyvinvoinnin edistämisessä. Lempäälässä valmistellaan lain mukaisesti kerran valtuustokaudessa hyvinvointikertomus- ja suunnitelma sekä vuosittain hyvinvointiraportti. Näiden avulla seurataan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilannetta ja tehtyjä toimenpiteitä sekä määritellään tulevat painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle.

Vuoteen 2030 ulottuvan kuntastrategiakauden tavoitteeksi on kirjattu, että hyvinvointia ja terveyttä edistetään yhteistyössä kolmannen sektorin ja kumppanuustiimeissä toimivien yhteistyökumppanien kanssa. Valtuustokauden 2021–2024 aikana tehty laaja hyvinvointityö ja hyvinvointikertomus sekä kumppanuustiimitoiminta on ollut pohjana 2025–2029 hyvinvointisuunnitelman (hyvinvointiohjelma) toteuttamisessa. Ohjelma hyväksytään kuntastrategian päivityksen yhteydessä loppuvuodesta 2025.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet vuosille 2025–2029 ovat:

* Merkityksellinen arki osana lähiyhteisöä

* Hyvinvointia edistävät elintavat

* Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

Vuoden 2026 talousarvioon on tehtäväalueille annettu ohjeistus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen talousarviotavoitteiden laadintaan.

Hiilineutraali kunta 2030

Lempäälän kunta on liittynyt vuonna 2018 mukaan Hiilineutraalien kuntien verkostoon (HINKU). Tavoitteenamme on olla hiilineutraali kunta vuoteen 2030 mennessä, eli pyrimme vähentämään kasvihuonepäästöjä 80 %:lla vuodesta 2007 vuoteen 2030 mennessä.

Lempäälän kunta on jo aiemmin liittynyt kuntien energiatehokkuussopimukseen ja lisäksi Lempäälä on ollut sertifioitu Reilun kaupan kunta vuodesta 2015 lähtien.

Tampereen kaupunkiseudun kunnat ovat tehneet yhdessä ilmastotyötä. Valmistellussa seudullisessa ilmastotiekartassa on viisi isoa teemaa, joita ovat eheä maankäyttö ja kestävä liikenne,

uudistuva energiantuotanto ja -kulutus, resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto, sopeutuva kaupunkiseutu sekä kehittyvä ilmastotyö. Kuntakonsernin eri toimintayksiköt ovat laatineet omia seudullisen ilmastotiekartan pääteemoihin tukeutuvia toimenpiteitä, joiden edistymistä seurataan vuosittain.

Ilmastotavoitteiden edistäminen kytkeytyy myös talousarvion valmisteluprosessiin. Asiaa on edistetty siten että eri palvelualueet ja tytäryhtiöt ovat tunnistaneet toimia, joilla on vaikuttavuutta eri päästösektoreiden CO2-päästöjen alenemaan. Valtaosa tunnistetuista toimista kohdistuu seuraaviin päästösektoriluokkiin:

- kaukolämpö, kulutussähkö ja muu lämmitys
- tie- ja raideliikenne
- hiilinielut ja ilmastomuutokseen sopeutuminen

Talousarvion 2026 toimeenpanovaiheessa toimielinten ja tytäryhtiöiden ilmastotyötä edistävät toimet kirjataan näkyviin vuoden 2026 palvelusuunnitelmiin. Tällä tavoin ilmasto- ja energiajärkeä -kärkihanke pystyy tuottamaan ns. ilmastobudjettitietoa eri toimenpiteiden eurovaikutuksista ja vaikuttavuudesta aleneviin CO2-päästöihin tulevan päätöksenteon tueksi.

Lapsiystävällinen kunta

Lempäälällä on UNICEFin hyväksymä lapsiystävällisen kunnan toimintasuunnitelma. Sen keskeiset tavoitteet ovat:

- Riittävästi vapaa-ajanviettopaikkoja lapsille ja nuorille
- Kuntastrategiassa korostetaan lasten huomioon ottamista
- Kunta vaikuttaa kuntalaisten asenteisiin syrjinnän ehkäisemiseksi
- Osallisuutta lisätään
- Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöön ottaminen

Lapsiystävällinen kunta -status edellyttää toimintasuunnitelman toteutumista kunnan toiminnoissa ja toteutuksen arviointia UNICEFin toimesta.

TULOSLASKELMA 2026–2028

1000 euroa/ulkoiset	TP 2024	TA 2025	TA 2026	Muutos %	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 707	2 388	2 734	14,5 %	2 579	2 632
Maksutuotot	2 995	2 762	2 864	3,7 %	2 916	2 976
Tuet ja avustukset	1 583	694	606	-12,6 %	617	630
Muut toimintatuotot	7 498	9 643	5 337	-44,7 %	5 417	5 527
Tuotot yhteensä	**14 783**	**15 487**	**11 541**	**-25,5 %**	**11 528**	**11 765**
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-47 584	-47 683	-49 923	4,7 %	-50 894	-52 367
Palkat ja palkkiot	-38 711	-38 290	-40 073	4,7 %	-40 770	-41 950
Henkilösivukulut	-8 873	-9 393	-9 850	4,9 %	-10 124	-10 417
Palvelujen ostot	-23 913	-26 373	-27 725	5,1 %	-26 995	-27 535
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 959	-6 160	-5 641	-8,4 %	-5 655	-5 737
Avustukset	-3 697	-4 295	-4 590	6,9 %	-4 695	-4 795
Muut kulut	-6 427	-6 574	-6 024	-8,4 %	-5 825	-5 885
Kulut yhteensä	**-87 581**	**-91 085**	**-93 904**	**3,1 %**	**-94 065**	**-96 319**
TOIMINTAKATE	**-72 798**	**-75 597**	**-82 363**	**8,9 %**	**-82 537**	**-84 554**
Kunnallisverotulot	51 670	54 338	56 243		59 196	62 486
Kiinteistöverotulot	7 536	7 538	7 683		7 788	7 888
Yhteisöverotulot	4 060	3 868	3 441		3 639	3 820
Verotulot	63 266	65 744	67 367	2,5 %	70 623	74 194
Valtionosuudet	19 399	19 200	19 958	3,9 %	20 100	20 200
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 193	-1 351	-1 350	-0,1 %	-100	-100
Korkotuotot	686	610	990	62,3 %	990	990
Muut rahoitustuotot	819	579	595	2,8 %	1 845	1 845
Korkokulut	-2 631	-2 530	-2 930	15,8 %	-2 930	-2 930
Muut rahoituskulut	-67	-10	-5	-50,0 %	-5	-5
VUOSIKATE	**8 674**	**7 996**	**3 612**	**-54,8 %**	**8 086**	**9 740**
Poistot ja arvonalentumiset	-10 485	-11 738	-8 640	-26,4 %	-9 500	-9 600
Satunnaiset tuotot	-16					
TILIKAUDEN TULOS	**-1 827**	**-3 742**	**-5 028**	**34,4 %**	**-1 414**	**140**
Poistoeron muutos	553	600	900	50,0 %	1 000	1 000
Varausten lisäys(-) tai vähennys(+)	1 200	1450	400	-72,4 %	0	0
TILIKAUDEN ALI-/YLIJÄÄMÄ	**-74**	**-1 692**	**-3 728**	**120,3 %**	**-414**	**1 140**
TUNNUSLUVUT						
Toimintatuotot/ Toimintamenot %	**16,9**	**17,0**	**12,3**		**12,3**	**12,2**
Vuosikate/Poistot %	**83**	**68**	**42**		**85**	**101**
Vuosikate euroa / asukas	**349**	**317**	**142**		**314**	**375**
Kertynyt yli-/alijäämä	**34 960**	**33 268**	**29 540**		**29 126**	**30 266**
Asukasluku 31.12.	**24 854**	**25 242**	**25 494**		**25 749**	**26 007**

RAHOITUSLASKELMA 2026–2028

	TP 2024	TA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	8 674	7 996	3 612	8 086	9 740
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-449	-2 810	-2 310	-2 310	-2 310
Toiminnan rahavirta	**8 225**	**5 186**	**1 302**	**5 776**	**7 430**
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-35 487	-24 805	-16 975	-12 570	-12 785
Rahoitusosuudet invest. menoihin	1 212	255	284	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	530	3 010	2 410	2 410	2 410
Investointien rahavirta	**-33 745**	**-21 540**	**-14 281**	**-10 160**	**-10 375**
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-25 520**	**-16 354**	**-12 979**	**-4 384**	**-2 945**
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	85	238	1 026	1 210	1 212
Antolainasaamisten lisäykset	-25				
Antolainasaamisten vähennykset	110	238	1 026	1 210	1 212
Lainakannan muutokset	25 565	16 408	9 622	3 772	-1 295
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	29 200	38 200	22 500	18 000	13 700
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 507	-13 792	-12 878	-14 228	-14 995
Lyhytaikaisten lainojen muutos	6 872	-8 000	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-757	300	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	**-627**	**592**	**-2 331**	**599**	**-3 028**
*sitova valtuustoon nähden					
Tavoiteet ja tunnuslukujen tavoitearvot					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta	-27 922	-45 236	-60 655	-62 598	-62 182
Investointien tulorahoitus %	25,3	33	22	64	76
Laskennallinen lainanhoitokate	0,7	0,55	0,31	0,51	0,59
Velkamäärä	117 184	133 592	143 214	146 986	145 691
Velka euroa / asukas	4 715	5 292	5 617	5 708	5 602
Asukasluku 31.12.	24 854	25 242	25 494	25 749	26 007
*sitova valtuustoon nähden					

KÄYTTÖTALOUSOSA

KUNNANHALLITUS

1000e	TP 2024	TA 2025 + Muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot (ulk)	1 685	534	674	484	494
Toimintamenot (ulk)	-10 836	-8 500	-9 726	-7 999	-8 183
Toimintakate (netto)	-9 151	-7 966	-9 051	-7 515	-7 689
Toimintatulot* (ulk ja sis)	1 688	534	674	484	494
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-11 443	-8 792	-10 032	-8 305	-8 489
Toimintakate (netto)	-9 755	-8 258	-9 358	-7 821	-7 995
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-16	0	0	0	0
Muut lask. vyörytyskustannukset	-451	-481	-492	-492	-492
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-11 910	-9 273	-10 524	-8 797	-8 981

* valtuustoon nähden sitovat erät

VIESTINTÄ, ASIAKASPALVELU JA KEHITTÄMINEN

Kunnanhallituksen alaiset konsernin yhteiset palvelut tukevat kunnan koko henkilöstöä hallinto-, henkilöstö-, talous-, digi- ja viestintäasioissa. Osa palveluista kuten asiakaspalvelu ja viestintä on suunnattu myös kuntalaisille ja kunnan yhteistyökumppaneille.

Viestintä, asiakaspalvelu ja kehittäminen -tehtäväalue koostuu viestinnästä ja kuntamarkkinoinnista, kunnan monikanavaisesta asiakaspalvelusta (Palvelukäytävä) sekä kehittämisestä, joka sisältää Asuntomessut ja niihin liittyvät kehittämistoiminnot, konsernin yhteisten palveluiden kehittämisprojektit ja elinkeinojen kehittämisen.

Viestintä vastaa kunnan viestinnän kokonaisuudesta ja toteuttaa laaja-alaista kuntatason viestintää. Jokainen yksikkö on kuitenkin lähtökohtaisesti itse vastuussa omasta viestinnästään. Viestintä auttaa ja tukee organisaatiota viestinnän toteutuksessa sekä vastaa viestinnän kanavista, ohjeistuksista, prosesseista, järjestelmistä ja niiden käyttöoikeuksista. Viestintä vastaa keskitetysti myös kunnan brändin- ja maineenhallinnasta, kriisiviestinnästä, mediasuhteista ja -tiedotteista, kunnan markkinointimateriaaleista ja näkyvyystuotteista, markkinointiyhteistöistä sekä isommista kampanjoista.

Palvelukäytävä vastaa kunnan monipuolisesta asiakaspalvelusta sekä Lempäälän kunnan että valtion yhteispalvelupisteen puitteissa. Palvelukäytävä toimii Lempäälä-talossa yhden oven periaatteella, palvellen sekä kuntalaisia että henkilöstöä. Palvelua saa kasvotusten, digitaalisesti ja puhelimitse.

Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeella vahvistetaan Lempäälän vetovoimaa ja tunnettuutta sekä kehitetään ilmastoviisasta, yhteisöllistä asumista. Asuntomessuhanke tarjoaa uusia mahdollisuuksia paikallisille yrityksille ja matkailulle.

Elinkeinojen kehittämisellä ja palveluilla luodaan edellytyksiä elinkeinoelämän kasvulle ja kehittymiselle Lempäälässä, oli sitten kysymys uusyrittäjyydestä, kunnassa jo olevista yrityksistä tai potentiaalisista Lempäälään sijoittuvista yrityksistä. Tavoitteena on yritysten, työpaikkojen ja verotulojen lisääntyminen kunnassa. Lempäälän kunnan strategia, Lempäälä - Kunta, joka sanoo kyllä, korostaa Lempäälän tunnetuksi tekemistä ja hyvän palvelun merkitystä koko kuntakonsernin menestystekijänä.

Viestintä, asiakaspalvelu ja kehittäminen -tehtäväaluetta johtaa konsernipalvelujohtaja.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Kasvu ja elinvoima	Lempäälän kunnan myönteinen näkyvyys valtakunnallisessa mediassa kasvaa.	Vuonna 2026 mediaosumien määrä kolminkertaistuu aiempaan verrattuna. Tämän jälkeen mediaosumien määrä kasvaa vuoteen 2025 verrattuna.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Palvelulupauksemme mukaisesti asiakaspalautteeseen vastataan kolmen arkivuorokauden sisällä palautteen saapumisesta.	Palautekanavan vastausaika pysyy kolmen arkivuorokauden sisällä palautteen saapumisesta.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kunnan yritystonttivaranto (8/2025) on 24 ha ja sen laskennallinen myyntiarvo on 5,4 M€	Myydään tai vuokrataan 30 % vuoden alussa vapaana olevan tonttivarannon myyntiarvosta. Myyntineuvotteluja käydään 50 % vuoden alussa vapaana olevasta tonttivarannon määrästä.

Palvelusuunnitelma

Lempäälän kunnan 160-vuotisjuhlavuoden ja Asuntomessuvuoden 2026 vuoksi ja myönteisen näkyvyyden saamiseksi kehitämme koko kunnan yhteistä viestintää, kuntamarkkinointia sekä asiakaspalvelua. Kunnan yleis- ja asuintonttimarkkinointia lisätään ja monikanavaisuuteen panostetaan.

Asuntomessut järjestetään kesällä 2026 Lempäälässä. Asuntomessut Lempäälässä 2026 -hankkeella vahvistetaan Lempäälän vetovoimaa ja tunnettuutta sekä kehitetään ilmastoviisasta, yhteisöllistä asumista. Asuntomessuhanke tarjoaa uusia mahdollisuuksia paikallisille yrityksille ja matkailulle.

Lempäälän kunta vaikuttaa aktiivisella maanosto-, kaavoitus- ja elinkeinotoiminnalla yritysten ja työpaikkojen määrän kehittymiseen. Yritystonttien myyntiarvio on suhteutettu luovutettavissa olevaan kaavavarantoon, jonka kasvattaminen on entistä tärkeämpää. Panostamme yritystonttien markkinointiin ja edistämme uusien työpaikka-alueiden toteutumista.

Panostamme erityisesti uusien yritys- ja toimitilojen kehittämiseen ja markkinointiin kuntakeskuksessa sekä työpaikkojen lukumäärään tontinluovutuskriteerinä.

Toteutamme Menesty Lempäälässä -palveluprosessia, joka tukee yritysten koko elinkaarta ja eri palvelutarpeita yhteistyössä kunnan eri yksiköiden kanssa. Lempäälän Kehitys seuraa aktiivisesti yritysten lukumäärän kehittymistä Lempäälässä.

Lempäälän Kehitys Oy koordinoi paikallisten yritysten ja matkailukohteiden näkyvyyttä ja osallistumismahdollisuuksia Asuntomessut Lempäälässä 2026-tapahtumissa. Lisäksi yhtiö osallistuu asuntomessutiimin kanssa eri tapahtumiin ja messuille. Näin yhtiö luo ja tukee Lempäälän kunnan positiivista kuntakuvaa ja mainetta veto- ja pitovoiman ylläpitämiseksi.

Yhtiö edistää 2025 valmistuneen matkailun yleissuunnitelman käytännön toimenpiteitä yritysten ja matkailuelinkeinon kehittämiseksi.

Lisäksi yhtiö kehittää hankintaosaamista järjestämällä erillisen hankintatilaisuuden sekä kohtaamisia, joissa hankintoja tekevät henkilöt ja hankintayksiköt sekä yritykset keskustelevat.

HALLINTOPALVELUT

Kunnanhallituksen alaiset konsernin yhteiset palvelut tukevat kunnan koko henkilöstöä hallinto-, henkilöstö-, talous-, digi- ja viestintäasioissa. Osa palveluista kuten asiakaspalvelu ja viestintä on suunnattu myös kuntalaisille ja kunnan yhteistyökumppaneille.

Hallintopalvelut tukee kunnan luottamushenkilöorganisaatiota ja palvelualueita sekä varmistaa Lempäälän kunnan hallinnon toimintaedellytykset ja päätöksenteon sujuvuuden. Toimintaa ohjaavat laatu, lainmukaisuus ja palveluhenkisyys sekä sähköisten toimintatapojen jatkuva kehittäminen. Hallintopalveluihin kuuluvat mm. kunnan johto, luottamushenkilöasiat, päätöksenteko ja kunnan tietosuoja-asiat sekä tiedonhallinta.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kuntaorganisaation tietosuoja- ja tietoturvaosaaminen lisääntyy vuodesta 2025 vuoteen 2026.	Kuntaorganisaation henkilöstöstä on mittausajankohtana 60 % suorittanut kaikille yhteisen tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksen.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Laaditaan Lempäälän kunnan tietotilinpäätös vuodelta 2026 osana hyvän hallinnon ja riskienhallinnan kehittämistä.	Lempäälän kunnan tietotilinpäätös on laadittu vuoden 2026 loppuun mennessä ja tunnistetut tietoturvariskit sekä kehittämistoimenpiteet on dokumentoitu.

Palvelusuunnitelma

Päivitetyn kuntastrategian toimeenpano ja toteuttaminen on keskeinen tehtäväkokonaisuus. Kuntastrategia otetaan käyttöön ja sen linjaukset viedään osaksi organisaation toimintaa. Strategian toteuttamista tukevat toimenpideohjelmat laaditaan ja käynnistetään siten, että strategian tavoitteet alkavat näkyä konkreettisina toimenpiteinä koko kuntaorganisaatiossa. Lisäksi kehitämme kunnan johtamisjärjestelmää strategisempaan suuntaan ja luomme strategian toimenpideohjelmien toteutumista arvioivan työkalun.

Hallintopalveluissa jatkamme toimintojen yhteensovittamista ja yhdenmukaistamista uuden toimielinorganisaation mukaiseksi sekä lisäämme koko kuntaorganisaation osaamista erityisesti tietosuoja- ja tietoturva-asioissa. Laadimme Lempäälän kunnan ensimmäisen tietotilinpäätöksen, joka antaa kuvan siitä, miten tietosuoja ja tietoturva ovat toteutuneet kunnan toiminnassa. Jatkossa tietotilinpäätös nostaa esille tietosuojatyön kehittämistarpeita, joten sen avulla johdetaan kunnan tietosuojatyötä ja se on tärkeä osa kunnan sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Vuonna 2026 ei järjestetä suunnitelman mukaisia vaaleja, mikä on huomioitu täysimääräisesti talousarviossa.

Kokousten lukumäärä	TP 2024	TA 2025	TA2026
Elinvoimajaosto	11	11	0
joista yli 3 h kokouksia	2		
joista etäkokouksia	5		
Kasvatus- ja opetuslautakunta (2022 sivistyslautakunta)	11	12	12
joista yli 3 h kokouksia	10		11
joista etäkokouksia	0		0
Kunnanhallitus (ml. TA-seminaari)	18	21	22
joista yli 3 h kokouksia	15		17
joista etäkokouksia	3		0
Kunnanvaltuusto	9	11	11
joista yli 3 h kokouksia	3		4
joista etäkokouksia	0		0
Valtuustoinfo tai -seminaari	9	11	12
joista yli 3 h kokouksia	2		1
joista etäkokouksia	1		0
Viranomaislautakunta	9	10	0
joista yli 3 h kokouksia	0		
joista etäkokouksia	4		
Yhdyskuntalautakunta	10	11	12
joista yli 3 h kokouksia	3		7
joista etäkokouksia	1		0
Hyvinvointi- ja elinvoimalautakunta (aik. yhteisölautakunta)	10	10	12
joista yli 3 h kokouksia	7		9
joista etäkokouksia	1		0
Kokousten määrä yhteensä (pl. tarla, ELPO, keskusvaaliltk, kunniamerkkitr)	87		81
joista yli 3 h kokouksia	42		49
joista etäkokouksia	15		0

DIGIPALVELUT

Digipalvelut vastaa kunnan digitalisaatiosta ja tietohallinnosta. Digipalvelut varmistavat digiratkaisujen taloudellisen ja teknisen kannattavuuden.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Digipalveluiden työn parempi organisointi, sekä palvelualueiden aktiivinen tukeminen	Suoritetaan kunnan työntekijöille sähköinen kysely digipalveluiden toimivuudesta asteikolla 1–5, jossa kokonaistyytyväisyyden tavoitteena on 4.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2024 aloitettu seudullinen perustietotekniikkapalveluiden kilpailutus valmistuu loppuvuodesta 2025. Kilpailutuksen jälkeen aloitetaan palveluiden käyttöönottovaihe. Kunnan digipalvelut pyrkii omalta osaltaan takaamaan saumattoman siirtymän palveluiden välillä. Kunnan digipalvelut huolehtivat käyttöönoton läpinäkyvyydestä, ajantasaisesta tiedottamisesta ja riittävästä henkilöstön perehdytyksestä. Uusien perustietotekniikkapalveluiden käyttöönottovaihe tulee vaatimaan digipalveluissa merkittävää resurssointia vuosina 2026–2027.

Tampereen kehyskunnissa on useiden vuosien ajan tehty tiivistä tietohallintoyhteistyötä. Yhteistyön kehittyminen jatkuu vuonna 2026 kun toimintansa aloittaa uusi yksikkö, kehyskuntien keskitetty tietohallinto. Yksikkö ottaa vastuuta kehyskunnille yhteisten asioiden palveluhallinnasta ja kehittämisestä. Kunnan digipalvelut tulee omalta osaltaan huolehtimaan osapuolten selkeistä vastuista, niiden kuvaamisesta, tiedonkulusta, sekä kunnan vaikutusmahdollisuuksista yhteisessä kehitystyössä.

HENKILÖSTÖPALVELUT

Henkilöstöpalveluiden tehtävänä on luoda ja kehittää henkilöstöön liittyviä prosesseja ja toimintatapoja sekä toimia organisaation johdon ja esihenkilöiden tukena kaikissa palvelussuhteen elinkaareen liittyvissä asioissa. Henkilöstöpalveluissa toimitaan yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa varmistaen, että yhteistoiminnan edellytykset toteutuvat. Kehittämisessä keskitytään johtamisen, esihenkilötyön, työkykyasioiden ja työhyvinvoinnin osa-alueisiin. Tehtäväalueella pyritään löytämään keinoja osaavan työvoiman saatavuuteen sekä hyvän työntekijäkokemuksen ja työnantajakuvan varmistamiseen.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Henkilöstö	Työhyvinvointikyselyn perusteella valittujen organisaatiotason toimenpiteiden (1–3) kehittymistä seurataan Pulssi-kyselyllä kolme kertaa vuodessa. Yksikkökohtaisten toimenpiteiden kehittymistä seurataan Granite-järjestelmässä.	Pulssi-kyselyn vastausprosentti vähintään 50 % ja keskiarvo edellistä parempi. Granite-järjestelmässä mittarina toimii järjestelmän liikennevaloasteikko. Valmiiksi merkittyjen (vihreiden) toimenpiteiden määrän tulee kasvaa.
Henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvointia vahvistetaan ja sairauspoissaoloja pyritään vähentämään.	Sairauspoissaolojen määrä 17 päivää/henkilö (vuosi 2024 18,5 päivää/henkilö, 07/2025 18,2 päivää/henkilö).
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Vahvistetaan henkilöstöpalveluiden tukea esihenkilöille ja siten esihenkilöiden osaamista henkilöstöasioissa.	Henkilöstöpalveluiden toiminnan kehittämisen kyselyn keskiarvo on 3,8 asteikolla 1–5.

Palvelusuunnitelma

Vahvistetaan henkilöstöpalveluiden roolia johdon ja esihenkilöiden tukemisessa sekä pyritään vahvistamaan esihenkilöiden osaamista palvelussuhde-, työkyky- ja työsuojeluasioissa. Vahvistetaan puheeksi ottamisen taitoja ja puuttumisen prosessia. Valmistaudutaan seudulliseen palkanlaskennan palveluiden ja järjestelmien kilpailuttamiseen yhteistyössä talous- ja digipalveluiden kanssa.

Pyritään yhteistyössä viestinnän kanssa vahvistamaan Lempäälän työnantajakuvaa ja varmistamaan osaavan työvoiman saatavuus. Seurataan proaktiivisesti alan toimintaympäristön muutoksia ja muokataan toimintaa niiden mukaisesti.

Yhteistoiminnassa tarkastellaan mm. työ- ja virkaehtosopimusmääräysten (KVTES ja OVTES Osio G) toteutumista ja Lempäälän mallin toimivuutta v. 2025 käyttöön otetun tasopalkkamallin osalta.

TALOUSPALVELUT

Talouspalvelut-tehtäväalue tukee kunnan eri yksiköiden taloustehtävistä suoriutumista, ennakointia ja omatoimisen talousosaamisen kehittymistä sekä vastaa talouden vuosikellotehtävien aikataulutuksesta ja valmistelusta. Kirjanpito- ja reskontrapalveluista vastaa in house -yhtiö Sarastia Oy.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Reagointi todennäköisiin talouden ja hr-järjestelmien/palveluiden hankinnan in-house lainsäädäntömuutoksiin.	Asiaan liittyvä valmistelu ja hankintojen linjaukset tehdään vuoden 2026 aikana. Prosessi toteutetaan kuntayhteistyönä.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Uuden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen valmistelu ja käyttöönotto	Ohje otetaan käyttöön vuoden 2026 alussa ja yksiköt koulutetaan ohjeen toimeenpanoon sekä seuranta-/raportointitoimiin.

Palvelusuunnitelma

Valmisteilla oleva lakimuutos kuntien in-house -hankintojen rajoittamisesta pakottaa enemmistön Suomen kunnista valmisteluprosessiin talouden ja hr-palveluiden järjestelmä- ja palveluhankintojen uudelleenjärjestämisestä. Todennäköisessä markkinahäiriötilanteessa riittävä esivalmistelu ja kuntien yhteistyö ovat avainasemassa, sillä asiaan liittyvä hankintaprosessi ja valittu toimeenpanotapa on tehtävä organisaatioiden perustoimintaa mahdollisimman vähän häiriten. Osalla Tampereen seudun kehyskunnista on edessään vastaava prosessi ja valmisteluun tullaan kytkemään mukaan myös kehyskuntien yhteisen tietohallinnon asiantuntemus. Lempäälä tavoittelee uudelleenjärjestelyissä aktiivisesti mahdollisimman laajaa seutuyhteistyötä.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen käyttöönotossa pyritään edistämään hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti toiminnan suunnitelmallisuutta, säännönmukaisuutta ja seuranta- ja raportointitoimien yhdenmukaisuutta. Prosessi edellyttää konsernin yhteiset palvelut -palvelualueen kaikilta tehtäväalueilta yhteistä valmistelua ja toimeenpanoa. Soveltuvilta osin samaa ohjeistusta sisällytetään myös konserniohjeen päivitystyössä.

HYVINVOINTI- JA ELINVOIMALAUTAKUNTA

1000e	TP 2024	TA 2025 + Muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot (ulk)	414	1 378	1 475	1 497	1 529
Toimintamenot (ulk)	-3 161	-10 504	-11 088	-11 326	-11 586
Toimintakate (netto)	-2 747	-9 126	-9 613	-9 828	-10 057
Toimintatulot* (ulk ja sis)	414	1 378	1 475	1 497	1 529
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-5 995	-14 022	-14 085	-14 323	-14 583
Toimintakate (netto ulk ja sis)	-5 581	-12 644	-12 610	-12 826	-13 054
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-145	-19	-6	-6	-6
Muut lask. vyörytyskustannukset	-1 041	-882	-476	-476	-476
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-7 181	-14 923	-14 567	-14 805	-15 065

* valtuustoon nähden sitovat erät

HYVINVOINTI, ELINVOIMA JA KEHITTÄMINEN

Hyvinvointi- ja elinvoimapalveluiden hallinto (hyvinvointi, elinvoima ja kehittäminen) vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta ja päätettäväksi tuotavien asioiden valmistelusta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja alueellisten toimijoiden kanssa. Tehtävänä on tukea kuntastrategian toteuttamista ja elinvoiman kehittämistä edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista. Lisäksi hallinnon alle on asemoitu koko kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatiotyö, yhteisöavustukset sekä kehittämishankkeet ja -ohjelmat. Hyvinvointi- ja elinvoimapalveluiden palvelualue tuottaa palveluja seitsemällä tehtäväalueella. Yhteisölliset asukashyvinvointia ja osallisuutta edistävät palvelut ovat: kirjastopalvelut, kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut. Elinvoimaa laajasti tukevat palvelut ovat: hyvinvointi, elinvoima ja kehittäminen, työllisyyden ja kotoutumisen tuen palvelut sekä maaseutupalvelut.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen hyvinvointisuunnitelmaa ja osallistavaa foorumitoimintaa toteuttamalla.	Toteutetaan hyvinvointisuunnitelman 2025–2029 mukainen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen yhteistyörakenne ja -ryhmien toiminta sekä vuosittaiset foorumit.
Kasvu ja elinvoima	Kestävää kasvua ja toimenpiteitä edistetään kuntastrategiaa tukevilla poikkihallinnollisilla ja monialaisilla kehittämisohjelmilla ja laadukkaalla projektitoiminnalla.	Elinvoimaohjelman toteuttaminen ja yhteistyötoimijoiden sitouttaminen valittuihin toimenpiteisiin.

Palvelusuunnitelma

Hyvinvointi- ja elinvoimapalveluiden palvelualueella kehitetään kuntalain säätämää velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Tehtävää toteutetaan yhteistyössä kunnan eri toimialojen, julkisen, yksityisen, kolmannen ja neljännen sektorin sekä kuntalaisten välillä. Tehtävät perustuvat lakiin yleisistä kirjastoista, lakiin kunnan kulttuuritoiminnasta sekä liikuntalakiin ja nuorisolakiin. Palveluiden alueelliset järjestämis- ja yhteistyötehtävät perustuvat lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä sekä lakiin maaseutuhallinnon järjestämisestä.

Kehittämistoiminnassa on keskeistä edistää Lempäälän kuntastrategian toteutumista tarkennetulla ohjelmatyöllä ja näihin liittyvillä projekteilla. Keskeisenä tehtävänä on edistää koko kunnan laaja-alaista elinvoiman kehittämistä ja toimijoiden välistä yhteistyötä, työllisyyttä sekä kylien elinvoimaisuutta.

Sujuva alueellinen yhteistyö Tampereen seudun työllisyysalueen, Tampereen kaupunkiseudun työryhmien ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa luo edellytykset löytää yhteiset ja vaikuttavat ratkaisut työllisyyden, yhteisöllisten palveluiden ja asukashyvinvoinnin toteuttamiselle. Lisäksi Lempäälän kunnalla on erityinen tehtävä toimia Pirkanmaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen hallinnoijana ja kehittäjänä.

Kunnan yhteisöllisiä palveluita toteutetaan suunnitellusti moniammatillisella yhteistyöllä kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluissa. Järjestötoiminnan edellytyksiä edistetään avustustoiminnalla ja kumppanuussopimuksilla sekä osallistavalla foorumitoiminnalla ja järjestöyhteistyöllä.

Työllisyystilanteen jatkuessa edelleen heikkona ja pitkäaikaistyöttömien osuuden kasvaessa on Kelalle maksettavien kuntamaksuosuuksien määrään ja ennakointiin kiinnitettävä erityistä huomiota. Kuntamaksuosuudet ovat kaksinkertaistuneet verrattuna vuoden 2024 tasoon.

Hyvinvointi, elinvoima ja kehittäminen -tehtäväalueen olennaisimmat talouteen liittyvät muutokset vuodelle 2026 koskevat yhteisöbussitoiminnan siirtämistä kirjastopalveluiden tehtäväalueelle. Kehittämishankkeiden kirjaamista projektikustannuspaikalle on myös tarkennettu.

Hyvinvointi, elinvoima ja kehittäminen	**TP 2024**	**TA 2025**	**TA2026**
Yhteistyöfoorumeiden määrä (järjestöt)		12	6
Asukasillat			6
Foorumien kävijämäärät			120
Asukasosallisuustapahtumien kävijämäärät (Lempäälä-päivä, asukasillat)		60	520

LIIKUNTAPALVELUT

Liikuntapalvelut toteuttaa liikuntalaissa kunnalle asetettuja sisällöntuotannollisia velvoitteita mahdollistaen eri väestöryhmien liikkumisen ja liikunnan harrastamisen elämänkulun eri vaiheissa. Liikuntapalvelut vastaa kunnan liikuntaan liittyvästä sisällöntuotannosta järjestämällä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa sekä liikunta- ja hyvinvointineuvontaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Lisäksi liikuntapalveluissa tuetaan kansalaistoimintaa, seuratoimintaa ja kuntalaisten omatoimista liikkumisen aktiivisuutta. Liikuntapalvelut myöntää salivuoroja kunnan hallinnoimiin tiloihin seurojen, yritysten ja yksityisten toimijoiden käyttöön. Liikuntapalveluiden tehtävä tapahtuu eri toimialojen yhteistyönä ja kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Liikuntaneuvonnan elinkaarimallin kehittäminen sekä tulosten seurantaan ja raportointiin käytettävän työkalun (hyviö) käyttöönotto.	Hyviö -työkalu on käytössä ja tulokset raportoidaan hyvinvointityöryhmälle vuosittain.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Liikuntapalveluiden viestintä ja markkinoinnin kehittäminen palveluiden käytön, näkyvyyden ja saavutettavuuden lisäämiseksi.	Liikuntapalveluiden somekanavien seuraajamäärä kasvaa ja liikuntapalvelut toteuttaa vuoden 2026 aikana vähintään kaksi liikkumiseen kannustavaa viestintäkampanjaa.

Palvelusuunnitelma

Liikuntalaissa määritetään (liikuntalaki, 5 §), että yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle muun muassa 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen, 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Liikuntapalveluiden tehtävänä on toteuttaa näistä liikuntalaissa kunnalle asetettujen velvoitteiden kahta ensimmäistä kohtaa. Liikuntalain lisäksi liikuntapalveluiden toimintaa ohjaavat kuntastrategia, liikkumisohjelma 2022–2026 sekä hyvinvointikertomus- ja suunnitelma.

Liikuntapalvelut toteuttaa toimintaa ohjaavien asiakirjojen tavoitteita tuottamalla liikunnanohjaustoimintaa, liikunta- ja hyvinvointineuvontaa, järjestämällä liikuntatapahtumia, edistämällä

kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia liikunnan ja liikkumisen näkökulmasta, tukemalla seurojen toimintaa ja ihmisten omatoimista liikkumista muun muassa jakamalla käyttövuoroja kunnan hallinnoimiin liikuntatiloihin ja -alueille sekä myymällä käyttöoikeutta kunnan kuntosaleille. Liikuntapalvelut myös vastaa seurojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä ja osallisuuden edistämisestä.

Liikkumisen vähentyessä kysyntä yksilö- tai ryhmämuotoisena toteutetulle sekä perheille tarjottavalle liikunta- ja hyvinvointineuvonnalle kasvaa jatkuvasti. Samalla myös tarve neuvontatoiminnasta saatavien tulosten ja vaikuttavuuden mittaamiselle on kasvanut. Liikuntapalveluiden kehittäminen vuonna 2026 kohdistuu erityisesti liikunta- ja hyvinvointineuvonnan kehittämiseen kohti elinkaarimallia sekä palvelusta saatavien tulosten seurannan ja raportoinnin menetelmien käyttöönottoon ja kehittämiseen. Toiminnan kehittämistä, seurantaa ja raportointia varten valtakunnallisesti kehitetty järjestelmä otetaan käyttöön.

Liikuntapalveluiden vaikuttavuutta ja tarjolla olevien palveluiden käytön lisäämistä varten liikuntapalveluiden näkyvyyttä ja saavutettavuutta on tarve kehittää. Vuonna 2026 liikuntapalveluiden tavoitteena onkin kehittää viestintää ja markkinointia palveluiden näkyvyyden ja sitä kautta käytön lisäämiseksi. Liikuntapalveluiden viestinnälle ja markkinoinnille luodaan suunnitelma sekä vuosikello, ja toimintaa ryhdytään toteuttamaan näiden mukaisesti. Lisäksi liikuntapalvelut toteuttaa vuoden 2026 aikana vähintään kaksi liikkumiseen kannustavaa viestintäkampanjaa.

Ulkoliikunta-alueiden vuokraus siirtyy liikuntapalveluilta yhdyskunnan palvelualueelle. Samalla myös liikunta-alueiden välinekulut sekä kuntosalien laitehankinnat siirtyvät yhdyskunnan palvelualueelle. Siirtojen nettovaikutus liikuntapalveluiden talousarvioon vuodelle 2026 on -25.000 euroa.

Liikuntapalvelut	**TP 2024**	**TA 2025**	**TA2026**
Terveys- ja erityisliikunnan ryhmät			
ryhmien määrä	44	48	50
osallistujien määrä	515	480	500
Liikuntaneuvonnan asiakkaiden/kontaktien määrä		50	50
Koulutettujen vertaisohjaajien määrä	26	35	30

KIRJASTOPALVELUT

Kirjastopalvelut toteuttaa kirjastolain mukaista lakisääteistä tehtävää yleisen kirjastotoiminnan järjestämisestä Lempäälän kunnassa. Yleisen kirjaston tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää uudistuvaa ja monipuolista kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Kirjastopalveluissa tuotetaan kirjastolain antamia tehtäviä yhteistyössä kirjastoalan muiden toimijoiden ja yhteisöjen kanssa.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Pääkirjaston tilojen ja käyttäjälähtöisyyden kehittäminen	Pääkirjastoon toteutetaan yksi uusi varattava kokoustila ja tila on otettu käyttöön.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Digituen tarjoaminen laajenee eri kirjastoyksiköihin	Sähköisten sisältöjen ja palveluiden opastusta on järjestetty pääkirjastossa, Kuljun ja Sääksjärven lähikirjastoissa sekä Yhteisöbussissa.

Palvelusuunnitelma

Kirjastopalveluiden palvelusuunnitelma perustuu kirjastolain lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen. Pääkirjastosta, Sääksjärven ja Kuljun lähikirjastoista sekä Yhteisöbussi Lempistä koostuva palveluverkko on kaikkia kuntalaisia varten ja tarjoaa maksuttomia kuntalaisten peruspalveluja. Omatoimikirjastojen käyttöönotto vuonna 2024 on lisännyt kirjaston aukiolotunteja ja lähikirjastojen kävijä- ja lainausmääriä. Lainaavien asukkaiden määrän kasvu on ylittänyt viime vuosina väestökasvun ja on Lempäälässä korkealla tasolla (41,3 %). Aukiolojen ja kävijämäärien 5 % kasvua tavoitellaan myös vuonna 2026.

Kirjaston merkitys tilana ja yhteisöllisyyden rakentajana on kunnassa keskeinen. Vuonna 2026 pääkirjastoa kehitetään toteuttamalla vähintään yksi uusi varattava asiakastila sekä parantamalla tilojen käyttäjälähtöisyyttä ja toiminnallisten tilojen monipuolisuutta. Kirjastoyksiköiden saavutettavuutta parannetaan palvelu-, itsepalvelu- ja omatoimiaukioloja tietoperustaisesti kehittämällä. Uuden lähikirjaston suunnittelua strategisesti keskeiselle Sääksjärvelle ja Yhteisöbussin palveluiden myyntiä naapurikuntiin edistetään tavoitteellisesti. Digiopastuspalveluita laajennetaan kumppanuuksia hyödyntämällä pääkirjaston lisäksi lähikirjastoihin ja Yhteisöbussiin. Kirjastopalveluissa kartoitetaan omatoimiaukioloaikojen mahdollistamista pääkirjastolla.

Laadukkaat kirjastopalvelut edellyttävät osaavaa henkilöstöä, PIKI-kirjastoyhteistyötä ja ymmärrystä kuntalaisten odotuksista. Tavoitteena on toteuttaa käyttäjäkysely ja päivittää kirjaston tiimimuotoisuutta yhdessä henkilöstön kanssa kuntastrategian, uuden organisaation ja hyvinvointisuunnitelman mukaiseksi. Kirjaston sisäisiä työprosesseja on tavoitteena kirkastaa resurssiviisaasti esimerkiksi yhteisen kirjastokokoelman kelluvuudella. Kirjaston työntekijöiden osaamisen kehittäminen ja oppiminen vahvistuu PIKI-yhteistoiminnassa, alueellisen kehittämistehtäväverkoston avulla ja kansallisia kirjastoalan täydennyskoulutuksia hyödyntäen.

Kirjastopalvelut	**TP 2024**	**TA 2025**	**TA2026**
Kirjastokäynnit / asukas	8,7	8,8	9
Kirjaston PIKI-verkkokäynnit / asukas	9,4	9	9,5
Lainat / asukas	20,32	19,8	20
Lasten ja nuorten kirjahankinta kpl	6 186	3 500	6 000
Lasten ja nuorten kirjasto-opetuksen osallistujamäärä	2 152	3 000	2 200
Aukiolotunteja yhteensä	6 210	6 000	8 500

KULTTUURIPALVELUT

Kulttuuripalvelut toteuttaa lakia kunnan kulttuuritoiminnasta. Kulttuuripalvelut edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen. Kulttuuripalveluiden tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä; luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle; edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa; tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen; edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa; edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa; edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kulttuuripalveluiden suunnitelmatyön päivittäminen	Toteutetaan kulttuurisuunnitelma, johon sisällytetään Kuokkalan museoraitin toimintasuunnitelma, kunnan taidekokoelmapoliittinen ohjelma sekä suunnitelmat julkisen taiteen ja prosenttiperiaatteen edistämiseksi kunnassa.
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Kulttuuritoimintaan soveltuvien tilojen ja tapahtumapaikkojen avaaminen	Lempäälässä avataan vähintään yksi uusi kulttuuritoimintaan soveltuva tila sekä tapahtumapaikka.

Palvelusuunnitelma

Kulttuuripalvelut ovat tavoittaneet kuntalaisia viime vuosina hyvin, mikä on seurausta erityisesti kunnan tapahtumatarjonnan uudelleen tarkastelusta. Vuonna 2024 tapahtumien kävijämäärä kasvoi peräti 60 % edellisvuoteen nähden. Vuonna 2026 tapahtumien kävijämäärän osalta pyritään maltillisempaan kasvuun, koska vuosien 2024–2025 muutosten jälkeen tilanne on tasaantunut, eikä kävijämääriin ole enää realistista odottaa yhtä suurta vuosittaista kasvua.

Vuotuisten asiakaskyselyiden lisäksi kulttuuripalvelut toteuttaa yksittäisiä tapahtumia koskevia kyselyitä. Näistä kyselyistä saatuja tietoja hyödyntämällä mitataan kunnan järjestämien tapahtumien vaikuttavuutta tarkoitukseen laaditun kriteeristön avulla. Kriteeristö koostuu yhdeksästä tapahtumien vaikuttavuutta mittaavasta osatekijästä: 1) kävijäprofiili, 2) kävijämäärä, 3) budjetti, 4) näkyvyys, 5) kävijäkokemus, 6) taloudelliset vaikutukset, 7) sosiokulttuuriset vaikutukset, 8)

vastuullisuus ja 9) vetovoimatekijät. Kriteeristön kehittämistä tapahtumien vaikuttavuutta mittaavana työkaluna jatketaan.

Kulttuuripalvelut pyrkii lisäämään toimintansa vastuullisuutta ja ilmastoystävällisyyttä kannustamalla tapahtumiin osallistuvia julkisen ja kevyen liikenteen käyttöön sekä kierrättämään tapahtumassa syntyvät jätteet, suosimalla hankinnoissaan uusiokäytettäviä ja kierrätettäviä materiaaleja sekä näiden pitkää käyttöikää ja korjattavuutta ja kiinnittämällä huomiota tapahtumapaikkojen saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Tapahtumien vastuullisuutta mitataan kulttuurikyselyiden ja tapahtumien vaikuttavuuden kriteeristön avulla.

Kulttuurihyvinvointia edistetään Lempäälässä muun muassa kulttuurilähete- ja -luotsitoiminnan avulla. Kulttuurilähetetoimintaa toteutetaan kohdennetusti yli 60-vuotiaille sekä erityisen tuen lapsille ja heidän perheilleen yhteistyössä Kulttuurikeskus PiiPoon kanssa. Erityisen tuen lapsille suunnattujen Perheiltojen jatkuvuus taataan sisällyttämällä toiminta ostopalveluna osaksi kulttuuripalveluiden palvelutarjontaa.

Kulttuuripalvelut toimii asiantuntijatahona Piippokeskuksen kehittämisessä kohti kulttuuritaloa. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä kunnan eri tehtäväalueiden, paikallisten yhdistysten, yritysten ja muiden kulttuuritoimijoiden kanssa. Kulttuuripalvelut koordinoi myös Lempäälä 160 -juhlavuoden 2026 toimintaa ja tapahtumia. Juhlavuoden kustannuksia on sisällytetty osittain hyvinvointi- ja elinvoimapalveluiden palvelualueen projektikustannuksiin. Juhlavuoden yhteisöllistä ja avointa toimintaa on suunniteltu toteutettavaksi myös kunnan perintövaroin.

Kulttuuripalvelut	**TP 2024**	**TA 2025**	**TA2026**
Kulttuuripalveluiden järjestämien toiminnan ja tapahtumien kävijämäärä	25 324	19 206	20 160
Tyytyväisyys kulttuuripalveluiden järjestämään toimintaan ja tapahtumiin			3,3/5

NUORISOPALVELUT

Nuorisopalvelut toteuttaa nuorisolain mukaista toimintaa kunnassa. Nuorisotyön pääkohderyhmänä ovat 13–29-vuotiaat. Nuorisokasvatus on nuoren itseilmaisun, itsetunnon, itsen hyväksyminen tai itseksi tulemisen tukea. Nuorisopalveluiden tehtävänä on tukea nuorten suhteita toisiin nuoriin, luotettaviin aikuisiin, palvelujärjestelmään ja rakenteisiin, alueeseen ja lähiympäristöön, yhteiskuntaan sekä globaaliin maailmaan ja luontoon. Nuorisopalvelut toteuttaa tehtäväänsä yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Lempäälän keskusta-alueen nuorisotilatoiminnan kehittäminen nuorten tarpeet huomioiden. Nuorisotyön vakiinnuttaminen tasalaatuiseksi kaikilla palveluverkossa määritellyillä alueilla.	Keskustan alueelle perustetaan uusi nuorisotila.
Yhteisöllisyys ja osallisuus	Nuorisopalveluiden yhdenvertaisuusperiaatteiden kehittäminen tasalaatuisiksi kaikissa nuorisotyön muodoissa.	Nuorisopalveluissa laaditaan yhdenvertaisuussuunnitelma. Suunnitelmassa kuvataan toiminnoissa toteutetut yhdenvertaisuusperiaatteet, turvallisemman tilan periaatteet sekä osallistamisen eri tasot.

Palvelusuunnitelma

Nuorisopalveluiden palvelusuunnitelma perustuu nuorisolain lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen. Lempäälässä nuorisotyön palveluverkko on jaettu kolmeen pääalueeseen. Kaikilla alueilla on nuorten vapaa-ajan tilatoimintaa sekä yläkouluilla tehtävää koulunuorisotyötä. Määritellyt alueet ovat Sääksjärven alue, Ideapark/Kuljun ja Hakkarin alue sekä keskustan alue. Selvitetään mahdollisuutta avata myös Kuljun nuorisotila.

Nuorisopalveluiden perustehtävä on tukea nuorten kasvua eri elämäntilanteissa. Lempäälässä tarjotaan nuorille monipuolista toimintaa, keskustelumahdollisuuksia, ehkäisevää päihdetyötä sekä tuetaan nuorten hyvinvointia, osallisuutta sekä itsenäistymistä. Toimintaamme kuuluvat nuorten kiireetön kohtaaminen, kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilojen ja -mahdollisuuksien tarjoaminen, nuorisotiedotus, pelinuorisotyö, kirjastonuorisotyö, koulunuorisotyö, liikunnallinen - ja kulttuurinen nuorisotyö. Järjestämme nuorille leiri- ja loma-ajan toimintaa sekä erilaisia tapahtumia.

Pääkohderyhmäämme ovat 12–20-vuotiaat nuoret. Lempäälän nuorisotilat ovat Sääksjärven nuorisotalo ja Ideaparkin nuortentila Spotti. Lisäksi nuorten kohtaamistyötä toteutetaan Lempäälän pääkirjastolla kirjastonuorisotyön menetelmin. Koulunuorisotyötä toteutetaan kaikilla kolmella Lempäälän yläkoululla Hakkarissa, Kanavalla ja Sääksjärven koululla. Nuorisopalvelut jalkautuvat myös eri puolille Lempäälää Yhteisöbussi Lempin kyydissä tapahtumaluonteisesti. Lisäksi toteutamme nuorisotyötä paikallisissa tapahtumissa ja erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. Teemme tiivistä yhteistyötä eri alueellisten verkostojen ja paikallisten toimijoiden kanssa – mutta erityisesti myös paikallisten nuorten kanssa.

Vuonna 2026 keskusta-alueen nuorisotilatoimintaa kehitetään nuorisotyön osallistamisohjelman tulosten pohjalta. Nuorten osallistujamääriä seurataan ja kirjataan vuositasolla sekä palvelu- että tilakohtaisesti.

Nuorisopalvelut	**TP2024**	**TA 2025**	**TA2026**
Nuorisotilojen aukiolopäivät/vuosi	220		180
Nuorisotyön toimintatuntien määrä			13 000
Nuorten osallistujamäärä			25 000

TYÖLLISYYS- JA KOTOUTUMISPALVELUT

Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palvelut toteuttavat 1.1.2025 työllisyyspalveluiden uudistuksen yhteydessä kuntiin jääneitä lakisääteisiä tehtäviä. Työtämme ohjaa laki työvoimapalveluiden järjestämisestä, laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä, laki kotoutumisen edistämisestä, nuorisolaki ja kuntalaki. Lempäälän kunnan työllisyyden ja kotoutumisen tuen palveluiden keskeisenä tehtävänä on tarjota Lempäälän ja Vesilahden kunnan alueen työnhakijoille tukea ja ohjausta työ- ja koulutuspaikkojen hakemiseen, työelämävalmiuksien vahvistamiseen, yksilölliseen työnhaun ohjaamiseen sekä apua viranomaisasioiden hoitamisessa. Palvelut ovat tavoitteellista toimintaa, jonka kautta edistetään kuntalaisten pääsyä kiinni työhön ja toimeentuloon. Samalla etsitään ratkaisuja työttömyydestä aiheutuvien lakisääteisten kuntaosuuksien vähentämiseksi.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palvelujen eri palvelujen viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen palveluiden käytön, tunnettavuuden ja saavutettavuuden lisäämiseksi.	Toteutetaan työllisyyden ja kotoutumisen tuen palveluiden viestintä- ja markkinointisuunnitelma, johon sisällytetään eri yksiköiden toimintasuunnitelmat ja vuosikello sekä uuden Ohjaamo-toiminnan näkyvyys.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kehitetään kuntien yhteistyönä keinoja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.	Käynnistetään hanke/palvelu, joka pureutuu pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja tavoitteelliseen eläkeselvittelyyn.

Palvelusuunnitelma

Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palveluiden palvelusuunnitelma perustuu lakiin työvoimapalveluiden järjestämisestä, lakiin työllistymisen monialaisesta edistämisestä, lakiin kotoutumisen edistämisestä, nuorisolakiin ja kuntalakiin. Lempäälän kunnalla (Sinisellä Talolla) toimii pääasiallisesti Ohjaamo, Etsivä nuorisotyö ja Nuorten työpaja Pointti, jotka tarjoavat palvelua alle 30-vuotiaille nuorille. Lisäksi Sinisellä Talolla toimii nuorten ja aikuisten yksilövalmennus. Lempäälä-talolla toimiva kunnan maahanmuuttajapalvelu vastaa työikäisten ulkopuolella olevista maahanmuuttajista, kuten perheistä. Kunnan vastuulla olevat lakisääteiset tehtävät tukevat maahanmuuttajien integroitumista kuntaan. Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palveluiden perustehtävä on antaa asiakkaalle sopivaa palvelua oikea-aikaisesti - maksuttomasti ja ilman ajanvarausta.

Etsivä nuoristyö

Etsivä nuorisotyötä ohjaa nuorisolaki (1285/2016). Lempäälässä toteuttavan etsivän nuorisotyön ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Tarkoituksena on tavoittaa eri keinoin koulutuksen, työelämän ja tukijärjestelmien ulkopuolella olevia nuoria ja ohjata yksilöllisen ohjaustyön avulla heidät neuvonta-, ohjaus- ja tukipalveluiden piiriin. Toiminnan avulla nuori saa mahdollisuuden löytää ne tarjolla olevat palvelut, minkä avulla hän pääsee elämässä eteenpäin. Etsivän nuorisotyön työntekijät ovat helposti lähestyttäviä aikuisia, joihin on helppo ottaa kontaktia ja jotka ylläpitävät luottamuksellista vuorovaikutusta.

Toiminnan kohderyhmänä ovat 15–29-vuotiaat, ilman opiskelu- tai työpaikkaa olevat lempäälläläiset nuoret, jotka tarvitsevat tukea, ohjausta ja apua palveluihin pääsemiseksi. Etsivä nuorisotyö tarjoaa myös varhaista tukea esimerkiksi tilanteessa, jossa nuoren opinnot ovat vaarassa keskeytyä. Tavoitteena on vähentää koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää ja edistää nuorten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Maahanmuuttajapalvelut

Maahanmuuttajapalvelut toteuttaa lakia kotoutumisen edistämisestä (681/2023). Lempäälän kunnan maahanmuuttajapalvelut vastaa työikäisten ulkopuolella olevista maahanmuuttajista (työvoiman ulkopuoliset, ei työikäiset, lapset, perheet). Kunnan maahanmuuttajapalvelut tukevat maahan muuttaneita kotoutumisen alkuvaiheessa, kuten kotoutumisen ja osaamisen palvelutarpeen arviointi, kotoutumissuunnitelman laatiminen, antaa ohjausta ja neuvontaa sekä järjestää lakisääteisen yhteiskuntaorientaation. Kunnassa annetaan yleistä ohjausta ja neuvontaa kaikille vieraskielisille kuntalaisille sekä tarjotaan työntekijöille tukea maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä, muun muassa tulkkauksen käytössä.

Ohjaamo

Ohjaamo-toiminta perustuu lakiin nuorten työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023). Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille nuorille tarkoitettu paikka, jossa saa maksutonta apua ja tukea monenlaisiin asioihin, kuten opiskeluun, työhön, raha-asioihin ja vapaa-aikaan liittyen. Kaikki nuoren tarvitsemat palvelut ovat tarjolla yhden oven periaatteella. Paikan päällä on vaihdellen eri asiantuntijoita useista eri organisaatioista ja muiden Sinisen Talon palvelujen kanssa.

Nuorten työpaja Pointti

Nuorten työpaja Pointin toimintaa ohjaa nuorisolaki (1285/2016). Pointti tarjoaa nuorille työllistymistä tukevaa ryhmätoimintaa kahdeksan viikon jaksoissa, jonka aikana tehdään suunnitelma työkokeilua tai opiskelua varten. Kahdeksan viikon jakson aikana ryhmässä tehdään yritys- ja oppilaitosvierailuja sekä toteutetaan työhön tutustumista. Ryhmään ohjaus tapahtuu Tampereen

työllisyyspalveluista ja palvelu toteutetaan työkokeiluna, jolloin nuori on oikeutettu työllistymistä tukevan toiminnan edellyttämiin etuuksiin. Pointin ryhmävalmennuksen jälkeen nuoren on mahdollista jatkaa Lempäälän kunnan yksilövalmennuksessa.

Yksilövalmennus aikuisille ja nuorille

Työtä ohjaa työvoimaviranomaisen kanssa solmittu sopimus palveluiden yhteensovittamisesta, jota ohjaa laki työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023). Lisäksi työtä ohjaa nuorisolaki (1285/2016). Lempäälän kunnan yksilövalmennus on yksilöllistä valmennusta kohti koulutusta tai työelämää. Valmennus on suunnattu työttömille työnhakijoille, jotka ovat lähellä työ- tai opiskeluelämää, tarvitsevat apua sopivan koulutuspolun löytämiseen, hankitun osaamisen täydentämiseen tai työpaikan hakemiseen. Yksilövalmennuksessa asiakasta tuetaan tunnistamaan omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa, selkeyttämään ammatillisia suunnitelmia ja soveltuvuutta eri aloille tai työtehtäviin, työ- tai opiskelupaikan hakemisessa, kehittämään työnhakutaitojaan, laatimaan työnhaun asiakirjat tai pohtimaan uutta urapolkua. Lempäälän kunnalla on lähes ainoana kuntana yksilövalmennusta, joka vähentää työttömyyttä Lempäälän kunnassa. Asiakkaat ohjautuvat Tampereen seudun työllisyysalueelta, Lempäälän toimipisteestä.

Lempäälän kunnalle julkiset työvoimaviranomaispalvelut järjestää Tampereen seudun työllisyysalue. Lempäälän kunnan työllisyyden ja kotoutumisen tuen palvelut pyrkii lisäämään yhteistyötä Tampereen seudun työllisyysalueen kanssa etenkin asiakasohjaukseen liittyen. Lisäksi yhteistyötä tullaan tekemään aiempaa enemmän Tampereen seudun työllisyysalueen kanssa nykyisten palvelujen ja toimintatapojen kehittämisessä sekä uusien palvelujen kehittämisessä. Yhteistyötä tullaan tekemään säännöllisten tapaamisten merkeissä matalalla kynnyksellä niin, että kunnan ja työllisyysalueen yhteistoiminta on sujuvaa.

Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palvelut tulee vahvistamaan toimintansa läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta Lempäälän kunnassa, kuten kunnan maksamien kuntaosuuksien ja työttömyyden vähentämisessä. Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palveluissa tullaan seuraamaan ajantasaisesti seudun työllisyystilanteen kehitystä (tilastot ja Kelan kuntaosuudet), osallistumaan aktiivisesti alueen työllisyyden ja kotoutumisen tapahtumiin, kehittämään yhdessä alueen kuntien kanssa työllisyyttä lisääviä toimia ja hankkeita tiedolla johtamisen keinoin. Työllisyyden lisäämiseksi yhteistyötä lisätään niin alueen oppilaitosten kuin yritys- ja työnantajaverkoston kanssa. Työllisyydenhoidossa otetaan mukaan tiedolla johtamisen lisäksi ennakointityö.

Tampereen seudun työllisyysalueelle maksettava osuus julkisten viranomaistehtävien hoitamisesta ja valtiolle maksettavat lakisääteiset Kelan kuntaosuudet alueen työttömistä kuormittavat tällä hetkellä Lempäälän kunnan taloutta. Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palveluiden omat kustannukset ovat matalat, sillä seitsemän työntekijää yhdestätoista saa valtiontukemaa rahoitusta (KEHA: 100 % palkkausmenoihin, AVI: 75 % palkkaus- tai kokonaismenoihin). Lisäksi kunta saa valtiolta tukea lakisääteisten maahanmuuttajapalveluiden hoitamisesta. Korkeiden työllisyysmenojen vuoksi työllisyyden ja kotoutumisen tuen omien palveluiden toimintamenoja on

vähennetty edellisen vuoden tasosta. Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palveluiden vuoden 2026 kuntamaksuosuuksiksi arvioidaan ennakkotietojen perusteella 2 775 000 euroa. Lempäälän kunta seuraa työllisyysalueen kustannuskehitystä tarkasti ja tarkastelee myös vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa työllisyyspalvelut mahdollisimman kustannustehokkaalla tavalla.

Työllisyyden ja kotoutumisen tuen palvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Työttömien määrä	1 015	1 075	1 050
Työttömyysaste	8,4	8,7	8,6
Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä	105	92	85
Pitkäaikaistyöttömien määrä	342	393	370

MAASEUTUPALVELUT

Maaseutupalveluiden tehtävänä on maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella Pirkanmaalla toteuttaa lakisääteiset maaseutuelinkeinoja koskevien eri säädösten täytäntöönpano. Maaseutuelinkeinoviranomaisten keskeisimmät tehtävät ovat maataloustuki- ja korvausasioiden hoitaminen, maaseutuyritysten kehittäminen, maaseutuviranomaistoiminnan ja alkutuotannon varautumisasiat sekä hallinnollisten valvonta- ja tarkastustehtävien ja vahinkoarvioiden korvauskäsittelyt.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Maaseutupalvelut toteuttaa vuosittain asiakaspalvelukyselyn ja ohjaa sähköisen asioinnin mahdollistamia uusia toimintoja pääasialliseksi toimintatavaksi.	Asiakaspalvelukyselystä saatu palaute ja kokonaisaivosana. Tavoitteena on asiakaspalautteen asteikolla 1–5 saada arvosanaksi yli 4.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Tehostamme maaseutuelinkeinoviranomaistoiminnan varautumis- ja valmiustehtäviä.	Toteutetaan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueelle valmiussuunnitelma.

Palvelusuunnitelma

Lempäälän kunnan isännöimänä maaseutupalvelut hoitaa Pirkanmaalla 17 kunnan kokoista maaseutuhallinnon yhteistoiminta-aluetta, johon 1.1.2025 alkaen ovat kuuluneet Akaa, Juupajoki, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisten käsittelyn kautta arvioidaan vuonna 2026 maksettavan yhteistoiminta-alueelle erilaisia tukia ja korvauksia noin 60 M€.

Maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueelle kuuluvia tehtäväkokonaisuuksia tarkennetaan. Maaseutuviranomaistoiminnan uudelleenjärjestelyissä tullaan paremmin huomioimaan viranomaistoiminnan ja maatalouden alkutuotannon varautumis- ja valmiustehtävät. Lisäksi tullaan tarkemmin huomioimaan kuntien välisessä sopimuksessa yhteistoiminta-alueen maaseutuviranomaiselle määriteltyä oikeutta osaltaan toimia myös sopimuskuntien omissa varautumis- ja valmiustehtävissä. Maaseutuhallinnon hallinto- ja valvontajärjestelmään ja toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen kiinnitetään enemmän huomiota. Maaseutuhallinnossa tullaan toimeenpanemaan maksajaviraston tietoturvapolitiikan tietoturvallisuuden hallintamallin ISO/IEC 27001 mukaiset vaatimukset ja soveltamistapa.

Lempäälän kunnan omassa maaseudun kehittämistoiminnassa pyritään varaamaan määräraha muun muassa mahdollisiin kehittämisideoiden rahoittamiseen ja kunnan maisemakukkapeltojen toteuttamiseen. Lisäksi on varattu määräraha Leader-toimintaryhmä Kantrin kuntarahoitusosuudeksi.

Maaseutuviranomaistoiminta	**TP 2024**	**TA 2025**	**TA2026**
Lempäälän maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella maataloustukea/korvausta hakeneiden maatilojen määrä	1 603	2 040	1 970
Lempäälässä maataloustukea/korvausta hakeneiden maatilojen määrä	88	90	85
Yhteistoiminta-alueelle maksetut tuet ja korvaukset, M€	39,5	60	60
Viranomaistoiminnan hallintokulut maksetuista tuista, %	1,5	1	1
Maaseutuviranomaistoiminnan asiakaspalautteen kokonaisarvosana asteikolla 1(huono)-5(kiitettävä)	4,4	4	4

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA

1000e	TP 2024	TA 2025 + Muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot (ulk)	4 142	3 021	3 052	3 113	3 178
Toimintamenot (ulk)	-51 039	-49 409	-51 450	-52 759	-54 161
Toimintakate (netto)	-46 897	-46 388	-48 398	-49 646	-50 983
Toimintatulot* (ulk ja sis)	8 623	7 346	6 962	7 023	7 089
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-70 450	-68 402	-69 627	-70 936	-72 338
Toimintakate (netto ulk ja sis)	-61 827	-61 055	-62 665	-63 913	-65 250
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-13	-10	-14	-14	-14
Muut lask. vyörytyskustannukset	-3 529	-4 241	-3 799	-3 799	-3 799
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-73 992	-72 652	-73 439	-74 749	-76 151

* valtuustoon nähden sitovat erät

HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT, KASVATUS JA OPETUS

Hallinto ja alueelliset palvelut, kasvatus ja opetus vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta ja koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta sekä yhteistoiminnasta muiden palvelualueiden ja prosessien kanssa. Uuden kunnan myötä korostuu sujuva yhdyspintatyö Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi tehtävänä on tukea Lempäälän kuntastrategian jalkauttamista edesauttamalla tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumista sekä hallinnon ja talouden sujuvaa hoitamista reagoimalla proaktiivisesti toimintaympäristön muutoksiin.

Lempäälän lukio tarjoaa lukiokoulutusta Virta-kampuksella, jossa toimii myös Tampereen seudun ammatillisen koulutuksen (Tredu) toimipiste. Lisäksi Lempäälän kunta on jäsenkunta Valkeakosken seudun ammattiopistossa.

Lempäälän kunta järjestää perusopetuslain (21.8.1998/628) mukaista koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa. Toimintaan osallistuminen on vapaaehtoista ja maksullista.

Pirkan opisto on eräs maamme suurimmista kansalaisopistoista. Nokian, Pirkkalan, Lempäälän ja Vesilahden kuntien muodostama oppilaitos järjestää yleissivistävää ja harrastuksia tukevaa koulutusta sekä taiteen perusopetuksen opetuspalveluja neljään opiston jäsenkuntaan.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Henkilöstö	Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella ollaan kehittämässä ja pilotoimassa henkilöstölähtöistä poissaoloihin puuttumisen mallia, jossa korostuu seuraavat tavoitteet: itsensä johtaminen osana työtä ja työn johtamista, oman työkyvyn ennalta tunnistaminen, työkykyisyyden ylläpitäminen, korvaavan työnmallit, työn ja elämän hyvä hallinta, asenne työhön ja työn tekemiseen, yhteistyön ja yhteisöllisyyden parantaminen sekä esihenkilöiden jaksamisen vahvistaminen työkykyasioissa.	Kokonaispoissaolojen vähentäminen suhteessa lähtötasoon pilottiyksiköissä. Tavoite -10 %
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Monituottajamallia pilotoidaan Saikan koululla 1–2 luokkalaisten aamu- ja tai iltapäivätoiminnassa lukuvuonna 2026–2027.	Pilotista saatu palaute a) perheet ja b) palveluntuottajat, tavoite 4/5.

Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Hallinto- ja tukipalveluiden mitoitusta tarkastellaan strategisesti osana kasvatus- ja opetuspalveluiden kokonaisuutta. Tavoitteena on varmistaa, että hallinnon sekä tukipalveluiden rakenteet ja resurssit tukevat palvelualueen ydintehtäviä, edistävät palvelujen vaikuttavuutta ja vahvistavat henkilöstön työhyvinvointia. Linjauksella pyritään oikeaan ja vertailukelpoiseen mitoitukseen, jossa tehtävät, vastuut ja tukitoiminnot ovat selkeitä, tarkoituksenmukaisia ja kestävällä pohjalla myös pitkän aikavälin tarpeisiin.	Mitoitukset on selvitetty ja vertailu vastaaviin kuntiin on tehty.

Palvelusuunnitelma

Palvelualueen yhteiset

Sairauspoissaoloja seurataan ja analysoidaan säännönmukaisesti. Tunnistettuja haasteita ovat sairaspoissaolot ja niihin liittyvät kustannukset kasvavat, tiimien sekä esihenkilöiden kuormittuminen, sairauspoissaolojen juurisyyt jäävät usein piiloon ja tuen ratkaisut eivät tunnu vaikuttavan toivotulla tavalla. Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella ollaan kaikilla tehtäväalueilla kehittämässä ja pilotoimassa henkilöstölähtöistä poissaoloihin puuttumisen mallia. Sairaspoissaolojen vähentämiseksi kehitettyä uutta mallia pilotoidaan kohdennetuissa yksiköissä. Mallin tarkoitus on tukea esihenkilötyötä (puheeksi ottaminen, varhainen puuttuminen ja juurisyiden selvittäminen) sekä ohjata työntekijöitä reflektoimaan omaan kokonaishyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja kantamaan vastuuta työkyvystään. Tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmia ja tukea työntekijää pysyvästi osallistavalla ja yksilöllisellä tavalla. Käytössä on ammatillisen kuntoutuksen ajaksi varhaisten tuen -vakansseja (varhe) ja työhön paluun tukemiseksi tukivakansseja.

Lempäälän lukio ja muu toisen asteen koulutus

1.8.2025 voimaan tulleiden lakiin ja opetussuunnitelmaan tulleisiin muutoksiin perustuen lukion opiskelijalla on oikeus saada aineenopettajien antamaa tukiopetusta oppimiseen liittyviin tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Opiskelijalla on myös oikeus erityisopetukseen, jos yleinen oppimisen tuki ei ole riittävää opiskelijan tuen tarpeeseen nähden. Lisäksi panostetaan opiskelijoiden ohjaukseen siten, että Lempäälän lukion opiskelijamäärän ollessa n. 450 opiskelijaa lukiolla on tarve kahdelle vuosityöajassa olevalle opinto-ohjaajalle, jolloin turvataan myös riittävä kesäajan ohjaus.

Toisen asteen koulutustarjontaa laajennetaan kaksoistutkinnon (ammatillinen tutkinto ja ylioppilastutkinto) suoritusmahdollisuuden myötä Virta-kampuksella.

Oppivelvollisuuden valvonta - Palvelujen väliin pudonneiden oppilaiden opinpolun rakentaminen.

Oppivelvollisuuslaki edellyttää, että asuinkunnan tulee osoittaa opiskelupaikka kaikille alle 18-vuotiaille nuorille. Kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä oppilaitosten kanssa velvoitteen toteutumiseksi. Haasteita tavoitteen toteutumiselle on tunnistettu. Tampereen kaupunkiseudulla, kuten muuallakin maassa, on joukko koulua käymättömiä nuoria. Koulua käymättömyyden taustalla on monenlaisia syitä, kuten nuorten pahoinvointi tai perustaitojen (mm. lukutaito ja muut perustaidot) puutteellisuus. Kyseessä on suuri ja strategisesti merkittävä kokonaisuus, jonka kehittäminen seudullisesti on tarpeellista ja resurssien käytön osalta viisasta. Kokonaisuuteen sisältyy myös koulusegregaation ehkäisyyn ja vieraskielisten nuorten opinpolun rakentamiseen liittyviä osakokonaisuuksia. Kehyskuntien 17-vuotta täyttäneiden aikuisten perusopetuksen järjestämistä suunnitellaan toteutettavaksi yhteistyössä Tredun kanssa kaupunkiseudulla. Lisäksi jatketaan sopimuspohjaista Startti-Tuva toimintaa Lempäälän Tredun kampuksella.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Kohtaamispaikat

Kohtaamispaikkatoimintaa toteutetaan kahdessa toimipisteessä 1.8.2025 alkaen. Perheille tuttuja ja tärkeitä palveluja tarjotaan jatkossakin, mutta pienimuotoisemmin. Uutena palveluna viikko-ohjelmaan otetaan omatoimiperhepäivät, joilla tuetaan asiakasperheiden yhteisöllisyyttä, verkostoitumista ja vertaistukea.

Koulujen yhteisöllinen opiskeluhuolto

Yhteisölliseen opiskeluhuoltoon kehitetty uusi nivelvaihemalli otetaan käyttöön kaikille 6-luokan oppilaille lukuvuonna 2025–2026. Mallia toteutetaan alakoulujen hyvinvointiohjaajien, yläkoulujen kouluyhteisöohjaajien sekä opetus- ja opiskeluhuoltohenkilöstön yhteistyönä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Vuoden 2025 aikana laaditaan selvitys aamu- ja iltapäivätoiminnan vaihtoehtoisista järjestämistavoista. Monituottajamallia pilotoidaan Saikan koululla 1–2 luokkalaisten aamu- ja tai iltapäivätoiminnassa lukuvuonna 2026–2027.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan maksuja korotetaan 23 % 1.3.2026 alkaen tai sen mukaisesti, mitä laissa päätetään. Korotus koskee 1.–2. -luokan oppilaiden maksuja.

Lukio	2024–2025	2025–2026	Ennakkoarvio 2026–2027
Opiskelijamäärä 20.9. yhteensä	**447**	**446**	**440**
kotipaikka Lempäälä	325	326	
kotipaikka muu kuin Lempäälä	119	120	
vaihto-oppilaita	-	1	
Lukio-opintoja yli 3 vuotta suorittavat	10	27	
TUVA opiskelijat (ei tilastossa)	2	5	
kaksoistutkinto-opiskelijat (ei tilastossa)	30	2	

Aamu- ja iltapäivätoiminta lasten lukumäärä 20.9.	2024–2025	2025–2026	Ennakkoarvio 2026–2027
esiopetus	258	258	255
1. luokkalaiset	215	215	220
2. luokkalaiset	99	99	95
3.–9. luokkalaiset	6	6	3
yhteensä lapsia toiminnassa	**578**	**578**	**573**

Kohtaamispaikkojen reppupäivien asiakasperheet	TP 2024	TA 2025*	TA 2026
Toiminnassa mukana olleet lapset yhteensä	96	60	60
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta	90	57	57
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kokonaisuudesta	3	3	3

* kohtaamispaikkojen määrä vähentynyt 1.8.25 alkaen

Palvelualueen henkilöstön sairauspoissaolojen kehitys	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Sairauspoissaolopäivien määrä: kalenteripäivää / hlö / vuosi			
Aamu- ja iltapäivätoiminta ja sijaispooli	23,7	20	15

OPETUSPALVELUT

Esi- ja perusopetus muodostavat lapsen kasvun ja oppimisen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden ja perustan elinikäiselle oppimiselle. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen oppimis-, kasvu- ja kehitysedellytyksiä yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Esiopetuksen avulla vahvistetaan lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Perusopetuksessa tietojen ja taitojen oppiminen lisääntyy, mutta edelleen on tärkeää vahvistaa esiopetuksessa aloitettua arkielämän valmiuksien oppimista. Toiminnassa tähdätään myös siihen, että oppilaat saavat edellytystensä mukaiset valmiudet jatko-opinnoissa pärjäämiselle.

Esi- ja perusopetuksen tehtävänä on edistää lasten ja nuorten oppimista, kasvamista ja kehittymistä itseään, kanssaihmisiään ja ympäristöään arvostaviksi yhteiskunnan jäseniksi. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja joustavana perusopetuksena. Oppimisen ja koulunkäynnin tukena annetaan ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia.

Lempäälän kunnan esi- ja perusopetuksen kouluverkossa on 14 koulua. Alakouluista (esi–6. lk.) kuusi on kyläkouluja ja viisi isoja alakouluja, Yläkouluja (7.–9. lk.) on kolme. Oppilasmäärä esi- ja perusopetuksessa lukuvuonna 2025 (8/2025) on 3628 oppilasta.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Kasvu ja elinvoima	Seudullisen digitaalisen osaamisen suunnitelman toimeenpano oppilaiden digilaitteiden hankinnan myötä kuntakohtaisen tvt-ohjausryhmän suunnitelman pohjalta.	Digilaitteet / perusopetuksen oppilas seutukunnan keskiarvossa 2026–2030.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Kiusaamisselvittelyiden seuranta sekä koulu- ja kuntakohtainen raportointi uuden käyttöönotettavan WIlma-lomakkeen myötä poissaolojen seurannan rinnalla.	Kiusaamisselvittelyjen määrä ja trendi dokumentoinnin myötä kevät 2026 ja syksy 2026.

Palvelusuunnitelma

<u>Oppimisen tuki sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman päivitys</u>

Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma Lempäälässä päivitetään elokuussa 2025 voimaan tulleen oppimisen tuen lainsäädännön uudistuksen myötä. Paikalliset päivitykset pohjautuvat valtakunnallisiin ohjeisiin ja tehdään yhteistyössä Tampereen seudun kuntien kanssa. Huoltajat ja vuosiluokkien 4–9 oppilaat osallistuvat jatkokehittämiseen kyselyn kautta, ja lukuvuoden 2025–2026 aikana järjestetään myös vanhempainiltoja teemalla ”opetussuunnitelma arjessa”. Oppimisen

tuen tavoitteena on ensisijaisesti tarjota apua oppilaan omassa koulussa ryhmä- ja oppilaskohtaisina tukitoimina. Lempäälässä seurataan uuden oppimisen tuen lainsäädännön toimeenpanoa.

Arjen hyvinvointi ja turvallisuus

Koulujen turvallisuus perustuu ennakoiviin toimenpiteisiin ja systemaattiseen turvallisuusjohtamiseen. Turvallisuusjohtamista edistetään, tekemällä riskien arviointia säännöllisesti ja kehittämällä avointa viestintää oppilaiden, henkilöstön ja huoltajien kesken. Yhteistyö viranomaisten kanssa ja jatkuva toiminnan arviointi varmistavat, että kouluympäristö pysyy turvallisena ja oppimista tukevana. Kunnassa toimii poikkiammatillinen koulujen ja päiväkotien arjen turvallisuusryhmä tukemaan arjen fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista turvallisuutta.

Lempäälän kunta on mukana Tampereen kaupunkiseudun muiden kuntien Opetus- ja kulttuuriministeriön avustamassa *"Kohti turvallista koulua"* -hankkeessa 2025–2027, jossa tavoitteena on kehittää arvokasvatuksen dialogisen työpajan malli vahvistamaan kouluyhteisön merkitystä kiusaamisen ennaltaehkäisyssä, luoda ja kuvata Tampereen seudun malli koulujen roolista lainvastaisten tekojen selvittämisessä, luoda ja kuvata Tampereen seudun kiusaajan tuen palvelupolku yhteistyössä Pirhan väkivaltatyön verkoston kanssa sekä kehittää johdon ja henkilöstön osaamista kouluhyvinvoinnin ja -turvallisuuden teemoissa hankkeessa syntyvän tiedon ja monialaisen yhteistyön pohjalta.

Digitaalinen oppiminen

Esi- ja perusopetuksessa digitaaliset taidot kehittyvät vaiheittain: esiopetuksessa lapset tutustuvat turvallisesti ja leikinomaisesti laitteisiin, ja perusopetuksessa opitaan mm. mediataitoja, ohjelmointia, tiedonhakua ja turvallista netinkäyttöä. Digitaalisuus tukee oppimista eri aineissa, ja kaikille oppilaille pyritään turvaamaan tasavertaiset välineet ja osaamisen tuki. Tekoälyä käytetään hallitusti ja eettisesti, ja oppilaita ohjataan sen vastuulliseen hyödyntämiseen sekä kriittiseen arviointiin. Opetushenkilön osaamista digipedagogiikassa ja tekoälyn käytössä vahvistetaan.

Opettajien työvälineinä säilytetään Windows-laitteet sujuvan opetustyön ja koulun arjen takaamiseksi.

Väestö- ja palvelutarvetarkastelu

Säännöllinen väestö- ja palvelutarvetarkastelu varmistaa, että kunnan palvelut vastaavat asukkaiden tarpeita, resurssit kohdentuvat oikein ja talous pysyy kestävällä pohjalla. Se tukee ennakoivaa päätöksentekoa, strategista suunnittelua ja lakisääteisten velvoitteiden täyttämistä. Lempäälässä on kehitetty PowerBI -pohjainen työkalu säännönmukaiseen väestö- ja palvelutarvetarkasteluun päättäjien ja viranhaltijoiden käyttöön. Lempäälän esi- ja perusopetuksen väestö- ja palvelutarvetarkastelun mukaan oppilasmäärä laskee neljän vuoden ajan palautuen sen jälkeen nykytasolle. Palvelutarpeen arvioinnissa huomioon otettavat seikat tilapäisessä oppilasmäärän

laskussa: tilapäinen oppilasmäärän lasku voi johtaa vajaakäyttöön luokissa, opettajien ja tukihenkilöstön tarve vähentyy tilapäisesti ja kustannukset per oppilas voivat nousta, vaikka kokonaiskulut laskevat. Pidemmän aikavälin trendiä ja toimintaympäristössä vaikuttavia tekijöitä seurataan ja laaditaan tarpeen mukaan skenaarioita ennen suuria investointi- tai leikkauspäätöksiä.

Muita oleellisia asioita

Saikan koulun käynnistymisellä 1.8.2025 on vaikutusta Moision koulun toimintaan, mikä edellyttää yhteissuunnittelua henkilöstön ja hallintorakenteen osalta. Keskiössä on ehyt kasvun ja oppimisen polku varhaiskasvatuksesta perusopetuksen alakoulun ajan Saikantalossa.

Mattilan koulun osalta on käynnissä seurantajakso. Valtuusto on päättänyt 2024 marraskuussa perustaa poikkihallinnollisen työryhmän, jonka tavoitteena on kehittää kylien elinvoimaa. Työryhmän fokus tulee olla Mattilassa, jotta kehitystoimenpiteet ovat vaikuttavia asujaimiston lisäämiseksi sekä Mattilan koulun pedagoginen taso säilytetään.

Painotusluokkia järjestetään tarpeen mukaan ja niiden toteuttamisessa huomioidaan koulukohtaiset toimintaedellytykset.

Oppilasmäärä erityis- ja perusopetuksessa 20.9.	**2024–2025**	**2025–2026**	**Ennakkoarvio 2026–2027**
Perusopetus yhteensä	**3 626**	**3 535**	**3442**
vuosiluokat 1–9	3 316	3 223	3 154
esiopetus	310	303	288
Ryhmäkohtaisia tukitoimia saavat oppilaat *	483	509	510
Oppilaskohtaisia tukitoimia saavat oppilaat **	280	272	270
*2024–2025 tehostetun tuen oppilaat, ** 2024–2025 erityisen tuen oppilaat			
Perusopetuksen päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin	**2022–2023**	**2023–2024**	**2024–2025**
9. vuosiluokan oppilasmäärä	399	383	386
Lukioihin	**51,0 %**	**53,6 %**	**54,2 %**
joista Lempäälän lukioon	64,0 %	55,3 %	42,1 %
Ammatilliset oppilaitokset	**44,0 %**	**42,6 %**	**37,3 %**
joista Tredu	64,0 %	57,6 %	68,1 %
joista VAAO	25,0 %	36,1 %	22,9 %
Ei tutkintoon johtavaa koulutusta*	**4,7 %**	**3,8 %**	**5,4 %**
Ilman välitöntä opiskelupaikkaa II-asteella	**0,3 %**	**0,0 %**	**3,1 %**
Oppivelvollisuuden jatko-ohjaus (VALPAS)	7		1
*sisältää TUVA-koulutukset ja kansanopistojen linjat.			
Opetuspalveluiden henkilöstön sairauspoissaolojen kehitys	**TP 2024**	**TA 2025**	**TA 2026**
Sairauspoissaolopäivien määrä: kalenteripäivää / hlö / vuosi			
Opetushenkilöstö OVTES	7,3	7	7
Henkilöstö KVTES	20,7	18	15

VARHAISKASVATUSPALVELUT

Lempäälän kuntastrategia toteutuu varhaiskasvatuspalvelujen palvelulupauksen kautta "Autamme jokaista lasta kiipeämään omalle vuorelleen, niin korkealle kuin mahdollista, yhteistyössä häntä ympäröivien turvallisten aikuisten kanssa" konkretisoi varhaiskasvatuksen visiota.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaan kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Varhaiskasvatuspalvelut järjestävät monipuolisia palveluita varhaiskasvatusikäisille lapsille. Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatusta tulee olla saatavilla kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin, lähipalvelun periaatteella, kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää.

Kunta panostaa varhaiskasvatuspalveluiden monimuotoisuuteen. Tavoitteena on turvata perheille erilaisia vaihtoehtoja varhaiskasvatuksen järjestämiseen (päiväkoti, perhepäivähoito, yksityiset palveluntuottajat, joustavat hoitomuodot). Monimuotoisuus lisää palveluiden saavutettavuutta ja tukee perheiden mahdollisuuksia valita omaan elämäntilanteeseen sopiva ratkaisu.

Lempäälässä on 13 kunnallista päiväkotia ja 4 yksityisen palvelutuottajan palvelusetelipäiväkotia. Kunnallisia, kotona toimivia perhepäivähoitajia on kuusi (6) ja yksityisiä kotona toimivia perhepäivähoitajia on kahdeksan (8). Yksityisiä ryhmäperhepäivähoitokoteja Lempäälässä on kaksi (2). Saikantalon valmistuessa tullaan päiväkoti Myllykolun toiminta lopettamaan. Kunnallisten päiväkotien määrä tulee pysymään samana.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Henkilöstö	Kasvatuksen ja opetuksen palvelualueella ollaan kehittämässä ja pilotoimassa henkilöstölähtöistä poissaoloihin puuttumisenmallia, jossa korostuu seuraavat tavoitteet: itsensä johtaminen osana työtä ja työn johtamista, oman työkyvyn ennalta tunnistaminen, työkykyisyyden ylläpitäminen, korvaavan työnmallit, työn ja elämän hyvä hallinta, asenne työhön ja työn tekemiseen, yhteistyön ja yhteisöllisyyden parantaminen sekä esihenkilöiden jaksamisen vahvistamisen työkykyasioissa.	Kokonaispoissaolojen vähentäminen suhteessa lähtötasoon pilottiyksiköissä. Tavoite -10 %
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Laadukas kokopäiväpedagoginen arki, jossa tavoitteet asetetaan aikuisten toiminnalle lasten tarpeisiin pohjautuen.	Asiakastyytyväisyyskyselyn tavoitekeskiarvo kaikilla osa-alueilla 4, arviointiasteikolla 1–5.

Palvelusuunnitelma

Arjen hyvinvointi ja turvallisuus

Arjen hyvinvoinnin ja turvallisuuden lisäämiseksi oleellista on pyrkiä vähentämään henkilöstön poissaoloja. Tämä toteutetaan päivittämällä johtamisen rakenteita ja vahvistamalla esimiesten osaamista ennakoivan johtamisen, työhyvinvoinnin tukemisen ja varhaisen puuttumisen osalta. Uudistusten myötä tavoitteena on luoda avoimempi ja tukevampi työkulttuuri, joka edistää työntekijöiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Poissaolojen vähentämiseksi kehitämme johtamisen rakenteita. Varmistamme, että esihenkilöillä on tarvittava osaaminen poissaolojen johtamiseen, varhaisen tuen mallien hyödyntämiseen sekä luomme rakenteet työkykyriskien tunnistamiseen ja puheeksi ottamiseen. Uudistamme prosesseja niin, että tieto kulkee paremmin esimerkiksi esihenkilöiden, henkilöstöhallinnon ja työterveyshuollon kesken. Johtamisessa keskitymme entistä enemmän työn sujuvoittamiseen ja työntekijöiden kuunteluun.

Johtamisen rakenteet;

Uuden varhaiskasvatuspäällikön valinnan myötä johtamisen rakenteita tullaan tarkastelemaan siten, että se tukee uutta palveluverkkoa 1.8.2026 alkaen.

Muuta oleellista

Saikantaloon valmistuvan päiväkoti Saikan toiminnan käynnistymisellä sekä päiväkoti Myllykolun toiminnan loppumisella on vaikutusta varhaiskasvatuksen paikkatilanteeseen. Tämä edellyttää yhteissuunnittelua sekä henkilöstön että hallintorakenteiden osalta. Keskiössä on lasten ehyt kasvun ja oppimisen polku koko varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ajan Saikantalossa. Saikantalon toiminnassa korostuu yhteisöllisyys niin johtamisen rakenteissa kuin arjen perustoiminnoissa yhdessä kuntalaisten kanssa.

Lapsia hoidossa 31.12. yhteensä	TP 2024		TA 2025		TA 2026	
Kunnallinen varhaiskasvatus (0–5 - vuotiaat)	878		940		934	
Alle 3 -vuotiaiden (paikkatarve 1,75/lapsi) määrä kpl /%	246	28 %	350	37 %	299	32 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista	632	72 %	590	63 %	635	68 %
Tehostetun tuen lasten määrä	80		40			
Erityisen tuen lasten määrä	17		15			
Yksityisen hoidon tuen piirissä lapsia	44		40		42	
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl /% kaikista	9	20 %	15	38 %	7	17 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista	35	80 %	25	63 %	35	83 %
Tehostetun tuen lasten määrä	0		0			
Erityisen tuen lasten määrä	0		0			
Palvelusetelillä lapsia	231		215		210	
Alle 3 -vuotiaiden määrä kpl /% kaikista	66	29 %	75	35 %	55	26 %
Yli 3 -vuotiaiden määrä kpl/% kaikista	165	71 %	140	65 %	155	74 %
Tehostetun tuen lasten määrä	12		3			
Erityisen tuen lasten määrä	3		2			
Kotihoidon tuen piirissä lapsia						
Perheiden lukumäärä	177		185		175	
Lapsen yhteensä	235		265		246	
Alle 3-vuotiaat kpl/%	183	78 %	210	79 %	191	78 %
Yli 3 -vuotiaat kpl/%	52	22 %	55	21 %	55	22 %

RUOKAPALVELUT

Ruokapalvelut toimii tulosvastuullisena tehtäväalueena tuottaen ruokapalvelut kunnan päiväkoteihin ja kouluihin. Ruokapalvelut vastaa ruokapalvelun toiminnan suunnittelusta, aterioiden valmistuksesta, kuljetuksesta sekä tarjoilusta asiakaskohteissa. Ruokapalvelut tuottaa aterioita 27 asiakaskohteeseen noin 5 000 asiakkaalle. Toiminta on ammattitaitoista, taloudellista ja asiakaslähtöistä. Ruokapalvelut kehittää aktiivisesti toimintaa kuntastrategiasta nousevien tarpeiden mukaisesti ja panostaa erityisesti asiakkaiden hyvinvointiin ja terveyden edistämiseen. Ruokakasvatus on kiinteänä osana arkea, jolla edistetään kuntalaisten hyvinvointia yhdessä muiden kunnan toimijoiden kanssa.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	<u>Kouluruokailun kehittäminen:</u> Osana kouluruokailun kehittämistä teemme vahvaa tuotekehitystyötä kasvisruokien ja muun reseptiikan kanssa, jossa kiinnitetään huomiota ruokien laadullisiin tekijöihin sekä maistuvuuteen. Tarkoituksena on lisätä oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia ja osallisuutta palveluiden tarjontaan sekä lisätä ruokakasvatusta asiakasrajapinnassa. Tämän lisäksi henkilöstön osaamista vahvistetaan tuotekehitystyön parissa. Kehittäminen tukee uudistuneita ravitsemussuosituksia, millä on tulevaisuudessa merkitystä kouluruokasuosituksiinkin.	Hyvinvointimatriisi, jolla mitataan prosentuaalisesti ruokailuun liittyviä kokemuksia: oppilaiden ruokailuun osallistumisaktivisuutta, syövätkö he kaikkia aterianosia, kuinka usein he syövät päivän aikana, ruokailuun käytettävä aika, ruokailutilanteen rauhallisuus ja saa osallistua kouluruokailun kehittämiseen. Lautaslaskenta: ruokailuun osallistumisaktiivisuus yläkouluissa (2025: 85,4 %), tavoite 90 %
Ympäristö ja kestävä kehitys	<u>Hävikin minimointi:</u> Hävikin seurantaa on lisätty entistä tarkemmaksi tuotannonohjausjärjestelmän avulla. Järjestelmästä nähdään jatkossa tarkemmin hävikki ja menekki ruokakohtaisesti. Näin pystymme paremmin pureutumaan hävikin syntyyn ruokalistatasolla ja tekemään tarvittavia muutoksia prosessiin. Tämä antaa myös hyvää pohjatietoa tuotekehitykseen ja kouluruokailun kehittämiseen.	Hävikin minimointi -20 %

Palvelusuunnitelma

Osana kouluruokailun kehittämistä otetaan käyttöön vuonna 2019 valmistunut hyvinvointimatriisi, jolla pystytään mittaamaan kouluruokailun kehittymistä prosentuaalisesti eri osa alueilla, jotka ovat: oppilaiden ruokailuun osallistumisaktivisuutta, syövätkö he kaikkia aterianosia, kuinka usein he syövät päivän aikana, ruokailuun käytettävä aika, ruokailutilanteen rauhallisuus ja saa osallistua kouluruokailun kehittämiseen Matriisin laadinnassa on hyödynnetty kouluterveyskyselyn tuloksia. Hyvinvointimatriisin avulla saamme konkreettista tietoa lempääläisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista ruokailun osalta ja tätä kautta pystytään tekemään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmia osana kehittämistyötä.

Myös ruokapalvelussa yhteisen kasvatuksen ja opetuksen palvelualueen linjauksen mukaisesti kiinnitetään huomiota poissaolojen juurisyyhyn ja tuetaan esihenkilötyötä, niin että varhainen puuttumisenmalli toteutuu.

Yhteisöllistä ruokahetkeä tullaan jatkamaan yhteistyössä Lempäälän seurakunnan kanssa vuonna 2026. Toimintamalli on kuntalaisten keskuudessa pidetty ja sen tarve on tunnistettu. Yhteisöllisen ruokahetken sosiaalinen ja terveydellinen merkitys on ilmeinen, mutta myös tukee kestävän kehityksen periaatteita hyödyntämällä kouluilta jäänyttä ylijäämäruokaa ruokahetkessä.

Myös puistoruokailun merkitys koulujen päätyttyä on osoittautunut perheille tarpeelliseksi, joten toimintaa jatketaan kesällä 2026. Puistoruokailua on tarkoitus mahdollisuuksien mukaan laajentaa koskemaan ikäihmisiä, jolloin toteutuu sukupolvien kohtaaminen, mutta tukee myös ikäihmisten liikkumista, ravitsemusta sekä sosiaalista kanssakäymistä. Pirkanmaan alueella, kuin myös Lempäälässä pyritään lisäämään puistoruokailuun toiminnallisuutta ja asiantuntija infoiskuja paikalla oleville kuntalaisille.

Julkisen hankintalain mukaisesti ateria- ja puhtauspalveluiden kilpailutus käynnistettiin syksyllä 2025. Lempäälän kunta ja Pirkanmaan Voimia on syksyn 2025 aikana valmistellut yhteistyössä kilpailutuksen koskien virta- kampuksen ateria- ja puhtauspalveluiden tuottamista Tredulle sekä Lempäälän lukiolle. Sopimus alkaa kilpailutuksen voittaneen toimijan kanssa 1.1.2026

Lempäälän kunta ja Pirkanmaan Voimia tekee omat sopimukset valitun toimijan kanssa. Valitun toimijan kanssa tehdään säännöllisesti laatukäyntejä sekä kysytään asiakastyytyväisyyttä kohteen opiskelijoilta.

Ruokapalvelun palveluverkko muuttuu syksyllä 2026 Saikan talon avauduttua ja päiväkoti Myllykolun sulkeuduttua. Kevään 2026 aikana tarkastellaan asiakaskohteita ja kehitetään prosessia vastaamaan uutta palvelutarvetta.

Ruokapalvelut	TP 2024	TA 2025	TA2026
Valmistuskeittiöiden lukumäärä	2	2	2
Palvelukeittiöiden lukumäärä	5	8	9
Aterioiden jakelupisteiden määrä	25	28	27
Päiväkotiaterioiden määrä/päivä	831	765	871
Esi- ja perusopetuksen aterioiden määrä/päivä	3 719	3 718	3 527
Päiväkotiaterian hinta	2,25	2,35	2,50
Esi- ja perusopetuksen aterian hinta	2,25	2,35	2,50
Yhteisöllisen ruokahetken asiakasmäärä/vuosi	1 645	3 300	3 000
Puistoruokailun asiakasmäärä/vuosi		800	1 500

YHDYSKUNTALAUTAKUNTA

1000e	TP 2024	TA 2025 + Muutos	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatulot (ulk)	8 542	10 554	6 339	6 434	6 564
Toimintamenot (ulk)	-22 545	-22 672	-21 640	-21 981	-22 390
Toimintakate (netto)	-14 003	-12 118	-15 301	-15 547	-15 826
Toimintatulot* (ulk ja sis)	27 187	29 256	24 193	24 288	24 418
Toimintamenot* (ulk ja sis)	-22 822	-22 896	-21 923	-22 265	-22 673
Toimintakate (netto ulk ja sis)	4 365	6 360	2 270	2 023	1 745
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-10 326	-11 709	-8 621	-9 480	-9 580
Muut lask. vyörytyskustannukset	-794	-657	-323	-323	-323
Kokonaiskustannukset (ulkoiset-, sisäiset- ja vyörytys menot sekä poistot)	-33 942	-35 262	-30 867	-32 068	-32 576
* valtuustoon nähden sitovat erät					

YHDYSKUNNAN HALLINTO JA ALUEELLISET PALVELUT

Hallinto vastaa palvelualueen yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista, lautakuntatyöskentelyn sujuvuudesta, tietohallintopalveluista ja luottamushenkilöiden koulutuksesta. Palvelualueen hallinnon alla on kuntakeskuksen kehittämisen sekä Sääksjärven kehittämisen hankkeet, joiden toteuttaminen läpileikkaa koko palvelualueen. Myös muun hanketoiminnan tulot ja menot ovat hallinnon alla.

Hallinnon ja alueellisten palveluiden alaisuuteen kuuluu myös ympäristöterveydenhuollon seudullinen yhteistyö. Ympäristöterveydenhuolto ja eläinlääkintähuolto hoidetaan seutukunnallisesti kuuden kunnan kesken (Pirteva). Isäntäkuntana toimii Pirkkala. Ympäristöterveydenhuolto turvaa ohjauksen ja valvonnan keinoin kuntalaisille turvalliset ja terveelliset elintarvikkeet, asuinolot, elinympäristön, kulutustavarat ja kuluttajapalvelut.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Kasvu ja elinvoima	Kehitämme keskustahankkeen kautta kuntakeskuksen vetovoimaa ja palveluita. Keskustan kortteleiden asemakaavoitusta viedään eteenpäin ja alueen infra-rakentamista jatketaan.	Vähintään yksi uusi rakennushanke lähtee vuoden 2026 aikana rakentumaan.
Kasvu ja elinvoima	Sääksjärveä kehitetään elinvoimaisena asumisen, työpaikkojen ja logistiikan alueena. Asemakaavatyötä viedään eteenpäin sekä Sääksjärven aseman suunnittelua tehdään MAL-hankkeena yhteistyössä valtion kanssa.	Sääksjärven aseman yleissuunnittelu saadaan valmiiksi MAL-hankkeena.

Palvelusuunnitelma

Kuntakeskuksen kehittämistä jatketaan ja kortteleiden kehitystyö jatkuu. Aluetta kehitetään vetovoimaiseksi ja mahdollistetaan palveluiden sijoittuminen alueelle. Rakentamisen suhdanne vaikuttaa vahvasti hankkeiden käynnistymiseen, mutta suunnittelemme aluetta eteenpäin tulevia hankkeita varten ja teemme työtä uusien hankkeiden käynnistämiseksi. Keskustan alueella varaudutaan asuntomessu-kesään panostamalla viihtyisyyteen ja messujen aikaisiin väliaikaisrakenteisiin.

Sääksjärven kehittämistä jatketaan. Tehdään edunvalvontatyötä VT3 hankkeen, Tampereen seudun 2-kehän ja pääradan suunnittelun ja rahoituksen osalta. Sääksjärven keskustan kehittämistä viedään eteenpäin hyväksytyn yleissuunnitelman pohjalta ja keskustassa käydään neuvotteluja kiinteistökehityshankkeiden käynnistämiseksi. Sääksjärven Lehtivuoren, torikorttelin ja aseman asemakaavoja viedään eteenpäin. Sääksjärven aseman suunnittelua viedään eteenpäin MAL-hankkeena yhteistyössä Väyläviraston kanssa.

Kunnan kasvuhaasteiden edessä on tarve tarkastella niin kaavoituksen kuin rakennusvalvonnan kokonaisresursseja ja palvelupolkuja, jotta pystytään vastaamaan muun muassa erilaisiin yritys- ja asuinympäristötarpeisiin.

Toimintaympäristöön kohdistuvien muutosten johdosta vuoden 2026 aikana tarkastellaan kunnan kiinteistönhoidon palvelutarpeet.

Matkailun yleissuunnitelman toteuttaminen huomioidaan käyttötaloudessa ja investointiohjelmassa.

TILAT JA RAKENNUTTAMINEN

Tilat ja rakennuttaminen hallinnoi kunnan kiinteistöomaisuutta ja vuokraa tilat kunnan sisäisille ja ulkoisille asiakkaille. Tilat ja rakennuttamisessa huolehditaan kunnan kiinteistöjen ja liikuntapaikkojen kunnossapidosta, käytettävyydestä ja arvon säilymisestä mahdollisimman laadukkaasti. Kunnossapidon työt tilataan konserniyhtiö Lekitek Oy:ltä tai yksityisiltä toimijoilta.

Tilat ja rakennuttaminen hoitaa talonrakennus- ja liikuntapaikkainvestointien rakennuttamisen. Hankinnat kilpailutetaan hankintalainsäädännön mukaisesti. Kaikessa palveluostamisessa toteutetaan parempaa kokonaishallintaa ja seurantaa.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Kunnan tilojen ja rakennusten saavutettavuutta sekä esteettömyyttä kehitetään. Vuoden aikana laaditaan esteettömyyskartoitus vähintään yhteen kunnan kiinteistöön, ja kartoituksen pohjalta laaditaan kohteen kehittämistoimenpiteet. Esteettömyyden edistäminen lisää kunnan yhdenvertaisuustavoitteita ja parantaa tilojen monipuolista käyttöä. Kartoitusten tulokset otetaan huomioon tulevissa kunnossapitohankkeissa.	Toteutetaan vähintään yksi esteettömyyskartoitus kunnan kiinteistössä.
Ympäristö ja kestävä kehitys	Hakkarin liikuntahallin peruskorjauksen yhteydessä toteutetaan energiansäästötakuuhanke, minkä tavoitteena on pienentää vuosittaista energiankulutusta 500 MWh vuoden 2022 tasosta, mikä vuoden 2022 energiakustannuksilla vastaa noin 50 000 euron vuosittaista säästöä energiakuluissa.	Hakkarin liikuntahallin energiansäästötakuuhanke varmennetaan käyttöönoton yhteydessä. Urakan vastaanoton yhteydessä laaditaan tarkennetut tavoiteenergialaskelmat, jotka osoittavat, että urakka on toteutettu ja käyttöönoton toimintakokeet suoritettu siten, ettei urakan kunnianhimoista tavoitekulutusta ole heikennetty ennen urakkaa laaditusta tavoitekulutuslaskelmasta.

Palvelusuunnitelma

Kiinteistöjen ylläpito:

Toimintatuotot laskevat n. 4,3 milj. euroa vuoden 2025 tasosta. Sote- ja pelastuskiinteistöjen yhtiöittämisen myötä Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuokratut kiinteistöt ja niistä saatavat vuokratuotot siirtyvät uudelle perustettavalle yhtiölle loppuvuodesta 2025. Merkittävänä muutoksena vuokratuottojen laskulle on myös Halkolan työvalmennuskeskuksen siirtyminen sisäiseen käyttöön.

Yhtiölle siirtyvien kiinteistöjen osalta ylläpitokuluja säästyisi n. 1,1 milj. euroa, mutta Lekitekin palkankorotukset ja Saikantalon valmistuminen kasvattavat ylläpitomenoja kunnalla säilyvien kiinteistöjen osalta. Kiinteistönhoidon kulut saadaan pidettyä samalla tasolla, kuin 2025, mutta siivouspalveluiden osalta joudutaan laskemaan palvelutasoa. Palvelutasoa laskemalla kulut kasvavat kuitenkin n. 50 000 euroa vuoden 2025 tasosta.

Merkittävin säästö saadaan energiakuluissa, kun energiankulutukseltaan merkittäviä kohteita siirtyy uudelle yhtiölle. Lisäksi säästöä syntyy pitkäjänteisellä energiansäästötyöllä, Saikantalon ja Sääksjärven laajennuksen valmistumisesta huolimatta säästöä on arvioitu tulevan n. 70 000 euroa vuoden 2025 talousarvioon nähden sote- ja pelastuskiinteistöjen poistumisen lisäksi. Talousarviossa on huomioitu, että sähkön ja veden hinnat nousevat kokonaisuudessaan 5 %. Tehdään kiinteistöjen energiakatselmuksia omana työnä ja kartoitetaan säästömahdollisuuksia.

Vuokra- ja Leasing-kulut pienenevät n. 0,5 milj. euroa. Sääksjärven koululta poistui kesällä 2025 yksi vuokrakoulu ja kesällä 2026 poistuu Moision koulun vuokrakoulu. Lempäälä-talon irtokalusteet on hankittu irtaimisto-Leasing -rahoituksella, mikä päättyy alkuvuodesta.

Kiinteistöjen ylläpitokulujen pienentämiseksi tarkastellaan kiinteistöjen myyntiä kiinteistö- ja toimitilaohjelman päivityksen yhteydessä.

Kiinteistöjen kunnossapito ja rakennuttaminen

Kiinteistöjen kunnossapidon määrärahoja pienennetään. Määrärahassa on huomioitu mm. akuutit sisäilmakorjaukset ja edellisiltä vuosilta siirtyneitä kunnostustöitä sekä koulujen turvallisuuden parantaminen. Tavoitteena on muuttaa Hakkarin koululla käytössä ollut "Viipale-koulu" ulkoliikunta-alueita palvelevaksi pukutilaksi. Kuljun kentälle ja Ruskea-ahteen kentälle toteutetaan pukukopit käytetyistä siirtorakennuksista. Kuljun kentän nykyinen pukukoppi jää uuden tielinjan alle.

Puntalan rakennukset ovat akuutissa korjaustarpeessa. Kokonaisarvio korjaustarpeesta on 300 000 euroa. Alkuvuonna 2026 tehdään suunnitelma vaiheittaisesta kunnostuksesta, selvitetään kunnostustarpeet ja suunnitellaan remonttikohteet kiireellisyyden perusteella. Vuonna 2026 Puntalaa remontoidaan tarvittaessa sen verran, että alueen käyttö ei vaarannu.

Liikunta-alueet

Uudet liikuntapaikat, Lekitekin palkankorotukset ja liikuntapaikkojen korjausvelka kasvattavat liikuntapaikkojen kuluja yhteensä n. 50 000 euroa. Saikan alueelle valmistuu kaksi uutta liikuntapaikkaa, Kennäspuiston peliareena ja Ruskea-ahteen kenttä. Molemmat toimivat sekä koulun, että kuntalaisten liikuntapaikkoina. Ruskea-ahteen kentälle haetaan AVI:lta valtionavustusta. Lisäksi uutena kohteena tulee Salonsaaren virkistysalue, joka toteutettiin syksyllä 2025. Hankkeelle myönnettiin ELY:n avustusta.

Ulkoliikunta-alueiden vuokraus siirtyy liikuntapalveluilta tilat ja rakennuttamiselle, mistä tulee tuloja n. 30 000 euroja. Luistelukenttien jäädyttämiseen ja hiihtolatujen ylläpitoon varataan lisää määrärahaa, jotta palvelut voidaan turvata myös runsaslumisena ja kylmänä talvena. Tykkilumiladun tekemiseen 2025–2026 on varauduttu. Tykkilumiladun tekeminen mahdollistetaan edelleen talvikaudelle 2026–2027 entisellä tavoin. Birgitanpolkua kunnostetaan määrärahojen puitteissa. Birgitan polulle laaditaan kunnossapitosuunnitelma vuoden 2026 aikana.

TONTTI- JA MITTAUSPALVELUT

Tontti- ja mittauspalvelut tarjoaa mittaus-, kartta- ja paikkatietopalveluja sekä kunnan oman suunnittelun ja rakentamisen että ulkopuolisten toimijoiden tarpeisiin sekä vastaa kunnan maaomaisuuden hallinnasta, asuin- ja yritystonttien luovutuksesta ja vuokraamisesta, kunnan maaomaisuuden hallintaan liittyvistä sopimuksista sekä kunnan maaomaisuuden osto- ja myyntiprosessista.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Kasvu ja elinvoima	Maanhankinnat keskitetään strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman mukaisille painopistealueille nauhataajamassa, Sääksjärven ja Marjamäen alueilla sekä matkailun kehittämisen kannalta keskeisille alueille sekä mahdollisille muille kunnan intressien kannalta merkityksellisille alueille. Tavoite n. 30–40 ha ostettua maata.	Toteutuneiden kiinteistökauppojen määrä strategisilla painopistealueilla (ha).
Kasvu ja elinvoima	Tontinluovutukset tehdään talousarvion ja tontinluovutussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti kunnan kasvutavoitteet ja -resurssit sekä palveluverkon kantavuus huomioiden.	Suunnitelmallisten tontinluovutusten toteutuminen (%).

Palvelusuunnitelma

Kunnan maanhankintaa jatketaan pitkäjänteisesti strategisen yleiskaavan ja maapoliittisen ohjelman linjauksien mukaisesti. Neuvottelut keskitetään erityisesti painopistealueille joukkoliikenteen laatukäytävän vaikutuspiirissä sekä muilla kunnan kehittämisen kannalta tärkeiksi arvioiduilla alueilla ja kasvusuunnilla.

Tontinluovutuksissa päästiin vuonna 2025 pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen maankäyttöpolitiikan toteuttamisen tuloksena käynnistämään tontinluovutukset uusilta alueilta. Etenkin asuinpientalotonttien kysyntä on suhdanteestakin huolimatta varsin hyvällä tasolla ja saman odotetaan jatkuvan myös vuonna 2026. Suunnitelmallinen tontinluovutus mahdollistaa sen, että uusien alueiden aiheuttama investointipaine mm. infran rakentamisessa pystytään hallitsemaan. Suhdanteiden odotetaan kääntyvän suotuisampaan suuntaan, jolloin keskustan kerrostalokortteleiden luovutusprosessit saadaan paremmin kulkemaan suunnitellussa aikataulussa. Näin pyritään varmistamaan tonttien luovutus ja rakentuminen tontinluovutussuunnitelman mukaisesti.

INFRAPALVELUT

Tehtäväalueen tavoitteena on liikenne- ja viherinfrastruktuurin suunnittelu, toteuttaminen ja kunnossapito laadukkaasti, ympäristöä säästävästi ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia sekä tarjotaan viihtyisiä elämisen ja liikkumisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät.

Tehtäväalueella huolehditaan kaikille avoimen joukkoliikenteen palvelutason toteutumista yhdessä seudullisen viranomaisen (Nysse) kanssa sekä ikääntyvien ja liikuntarajoitteisten kuntalaisten liikkumista tukevan palvelubussin toiminnasta.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Parannetaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita sekä houkuttelevuutta kulkumuotona.	Vähintään 75 % toteutuneista liikenneväylät ja viheralueet -hankkeista parantaa kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita.

Palvelusuunnitelma

Infrasuunnittelu ja rakentaminen

Infrasuunnittelussa ja -rakentamisessa toteutetaan investointiohjelman mukaisia kohteita, jotka palvelevat tontinluovutusohjelman mukaisia tarpeita asuin- ja yritysalueilla. Rakentaminen keskittyy Saikan alueen ja asuntomessujen vaatimiin lopputöihin ja alueiden viimeistelyyn, Punaportin kaava-alueen katujen ja kunnallistekniikan rakentamiseen sekä Sääksjärventien saneeraamiseen. Suunnittelussa ovat mm. Myllyvainion, Hauralan ja Moisiolammentien alueet sekä maa-ainesten kiertotalousalue.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteen kustannustaso nousee seudullisella tasolla liikennöintisopimusten kustannusindeksin takia. Kustannusten nousua pyritään hillitsemään lipputuloja kasvattamalla ja liikennöintiaikoja optimoimalla. Tavoitteena on jatkaa Nysse-liikenteen vahvaa matkustajakasvua. Lempäälän ja Valkeakosken välisen joukkoliikennepalvelun tasoa kehitetään kesällä 2026 alkavan optiosopimuskaudella erityisesti välillä Valkeakoski-Lempäälä (Marjamäki)-Tampere.

Palvelubussin toiminta-aikoja sekä matkustajamääriä seurataan osana säästötavoitteiden toteutumista. Palvelubussin palvelutason riittävyyttä ja siitä saatavaa palautetta seurataan toimintavuoden aikana aktiivisesti.

Junaliikenteen pyöräpysäköintiä tukevaa katetun pyöräpysäköinnin pilottihanketta edistetään yhdessä Lempon Parkin kanssa. Junaliikenteen liityntäpysäköinnin sujuvuutta ja turvallisuutta seurataan ja pyritään parantamaan.

Kunnossapito ja hoito

Viheralueiden perushoidossa panostetaan erityisesti laadukkaisiin niittoihin, vieraslajien torjuntaan ja hoitotason laadun varmistamiseen kohteita priorisoiden, tiiviistämällä yhteistyötä ja tehostamalla valvontaa. Kuntakeskustan sekä Saikan ja Marjamäen ympäristön hoitoon kiinnitetään erityishuomiota.

Katujen talvikunnossapito kilpailutetaan. Katujen kunnossapidossa panostetaan suunnitelmalliseen ja vaikutuksiltaan merkittävien hulevesirakenteiden ylläpito- ja korjaustöihin. Tieliikennelain velvoittavien liikennemerkkien muutostöitä tehdään omana työnä, mutta säästötoimien vuoksi ei voida toteuttaa laajempia asuinaluekokonaisuuksia.

Hulevesimaksuja korotetaan ja tuloja niistä saadaan 20 000 euroa lisää edellisvuoteen verrattuna.

Metsän myyntitulot ovat 200 000 euroa, joka on 50 000 euroa vähemmän edellisvuoteen verrattuna. Talousmetsähakkuita toteutetaan metsäsuunnitelman mukaisesti.

SUP-avustus tarkoittaa valtion myöntämää korvausta kunnille kertakäyttömuovien (SUP = single-use plastics) siivouskustannuksista. Haemme ko. valtionavustusta ja avustussumman arvioidaan olevan noin 50 000 euroa.

	TP2024	TA 2025	TA 2026
Kunnossapidettävät kaavatiekilometrit	150,5	150	152,5
Kunnossapitosop. mukaiset yksityistiekilometrit	101,8	104,4	102,5
Jalankulun ja pyöräilyn väylät kilometrit		64,8	69,3
Jalankulun väylät kilometrit		6,3	8,1

MAANKÄYTÖN SUUNNITTELU

Tehtäväalueen tavoitteena on maankäyttö laadukkaasti, ympäristöä säästävästi ja kustannustehokkaasti siten, että vähennetään ympäristövaikutuksia ja tarjotaan monipuolisesti elämisen edellytyksiä. Lopputuotteina ovat korkeatasoiset asuin-, yritys- ja yleiset alueet sekä kunnallistekniset järjestelmät. Maankäytön suunnittelun tehtävänä on kunnan yleis- ja asemakaavoitus sekä strateginen maankäytön suunnittelu.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Ympäristö ja kestävä kehitys	Painotamme yhdyskuntarakenteen täydentämistä nauhataajamassa ja joukkoliikenteen äärellä. Tehostetaan nykyinfran käyttöä ja pyritään vaikuttamaan kulkutapojen muutokseen. Kehitetään ilmastovaikutusten arviointia ja välineitä kaavan laatimisen yhteydessä.	Joukkoliikenteen vaikutuspiiriin (500 m linja-autopysäkistä tai juna-asemasta) sijoittuvan asemakaavoitetun asuntovarannon määrä prosentteina koko varannosta on yli 80 %.
Kasvu ja elinvoima	Kaavoitamme monipuolisesti niin asunto- ja toimitilavarantoa kuin palvelutontteja.	Vuoden aikana valmistuu vähintään 6 kaavaa, jotka sisältävät asuntoja, toimitilaa ja vähintään yhden palvelutontin.

Palvelusuunnitelma

Keskeisimpinä yleiskaavatöinä viedään eteenpäin Marjamäen eteläosan osayleiskaavaa ja Lastusten kyläyleiskaavaa. Asemakaavoitusta jatketaan Sääksjärven keskustan alueella ja Marjamäessä sekä lukuisissa kohteissa nauhataajamassa. Käynnistetään yleissuunnittelua Marjamäen alakeskuksessa. Vuoden 2026 aikana eteenpäin vietävät kaavat määritellään kaavoitusohjelmassa. Kaavoitusohjelma tuodaan erillisenä pykälänä valtuuston päätettäväksi. Kaavoitusohjelman kohteiden lisäksi varaudutaan vuosittain laatimaan myös muutamia pieniä kaavamuutoksia hakemusten perusteella. Laaditaan vuosittain tontinjakokaava vakiintuneessa muodossa.

Maankäytön suunnittelussa pyritään edistämään strategisen yleiskaavan, seudun rakennesuunnitelman 2040 sekä MAL-sopimuksen toteutumista. Maankäytön suunnittelua tehdään Pirkanmaan maakuntakaavan 2040:n linjausten pohjalta. Osallistutaan maankäytön keinoin edunvalvontaan ja yhteistyöhön seudullisten väylähankkeiden ja pääradan kehittämisen edistämiseksi. Hajarakentamista ohjataan valmistelemalla sijoittamislupia. Osallistutaan poikkeamispäätösten valmisteluun rakennusvalvonnan kanssa. Jatketaan käsittely- ja palveluprosessien kehittämistä.

RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖVALVONTA

Rakennus- ja ympäristövalvonnan toiminta painottuu lakisääteisten viranomaistehtävien (kuten luvat, ilmoitukset ja valvonta-asiat) toteuttamiseen.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta, valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamisen ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa.

Ympäristövalvonta käsittelee ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan luvat, ilmoitukset ja rekisteröinnit. Ympäristönsuojelu huolehtii luonnon-, ilman- ja vesiensuojelusta, meluntorjunnasta sekä jätehuollon valvonnasta niin, että turvataan kestävästi kehittyvä, terveellinen ja viihtyisä sekä luontosuhteiltaan monimuotoinen luonnonympäristö.

Teema	*Talousarviotavoite*	*Mittari*
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Rakennusvalvonnan palvelun kehittäminen ja sujuvuus luvitus- ja katselmustoiminnassa.	Kyselyyn perustuva asiakastyytyväisyys 4/5
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Palvelujen sopeuttaminen ja kehittäminen uuden rakentamislain edellyttämällä tavalla	Rakennusjärjestys päivitetty
Ympäristö ja kestävä kehitys	Ympäristön tilaan ja sen seurantaan liittyvät edistämistoimet	Kunnan luonnon monimuotoisuusohjelman ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteutus (5 kpl).

Palvelusuunnitelma

Rakentamisen suhdanteen ennakoidaan vaikuttavan edelleen siihen, että mm. kerrostalo- ja rivitalokohteiden käynnistyminen on vähäistä. Rakentamisen luvitus- ja katselmustoiminta painottuu pientalorakentamiseen mm. Humalamäen asemakaava-alueen osalta. Asuntomessut Lempäälä 2026 näkyy rakennusvalvonnan toiminnassa vuoden aikana.

Rakentamislain mukainen rakennusjärjestys, jonka yhteydessä linjataan myös tiettyjen hankkeiden luvanvaraisuudesta, hyväksytään vuoden 2026 aikana. Rakentamisluvan käsittelyaikatakuu, rakennuksen ilmastoselvitys sekä tietomallimuotoinen rakentamislupa tulevat voimaan 1.1.2026 alkaen. Nämä edellyttävät palvelujen sopeuttamista ja kehittämistä rakennusvalvonnassa.

Rakennusvalvontauudistusta tarkastellaan Ympäristöministeriön asettaman työryhmän toimesta. Kuntia osallistetaan valmisteluun.

Ympäristönsuojelussa toteutetaan lupa- ja valvontatehtävien lisäksi ympäristön seurantaan ja tilaan liittyviä edistämistoimia mm. kunnan luonnon monimuotoisuusohjelmaan ja pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan perustuen. Nämä edistämistoimet tukevat osaltaan kunnan ilmastotavoitteita, kuten ilmastonmuutokseen sopeutumista. Lempäälän 160-vuotisjuhlavuonna tehostetaan viestintää ympäristöteemoihin liittyen.

Digi ensin –hankkeen mukaiseen digitaaliseen viranomaisviestintään siirtyminen edellyttää prosessien uudistamista ja haltuunottoa.

Rakennusvalvonta	**TP2024**	**TA 2025**	**TA 2026**
Rakennusvalvonnan lupien määrä	233	240	240
Valmistuneiden asuntojen määrä	48	100	90
Työmaakatselmusten määrä	404	350	350
Rakennusvalvonnan ilmoitusten käsittely	323	300	300

Ympäristönsuojelu	**TP2024**	**TA 2025**	**TA 2026**
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätösten määrä	3	3	3
Ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnot rakennusvalvonnan hakemusasioihin	58	25	40
Valvontaohjelman mukaisten valvontakäyntien määrä	18	20	18

INVESTOINNIT

INVESTOINNIT 1 000 €	TA 2025	Muutos	MTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kiinteä omaisuus	**-800**	**-1 450**	**-2 250**	**-1 420**	**-1 400**	**-1 400**
Irtain omaisuus	**-450**	**0**	**-450**	**-970**	**0**	**0**
Talonrakennus ja liikuntapaikat	**-16 300**	**0**	**-16 300**	**-9 536**	**-5 900**	**-4 270**
Liikenneväylät ja viheralueet	**-5 350**	**0**	**-5 350**	**-4 665**	**-5 170**	**-7 015**
Kunta yhteensä, netto	**-22 900**	**-1 450**	**-24 350**	**-16 591**	**-12 470**	**-12 685**

	TA 2025	Muutos	MTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Kiinteä omaisuus	**-800**	**-1 450**	**-2 250**	**-1 420**	**-1 400**	**-1 400**
Maan osto	-1 000	-1 450	-2 450	-1 520	-1 500	-1 500
Maan myynti	200	0	200	100	100	100
Irtain omaisuus	**-450**	**0**	**-450**	**-970**	**0**	**0**
Investointien bruttomenot	**-450**	**0**	**-450**	**-970**	**0**	**0**
Rahoitusosuudet yht.	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Sääksjärven koulun irtaimisto	-450	0	-450	0	0	0
Hakkarin liikuntasalin irtaimisto	0	0	0	-70	0	0
Saikan talon irtaimisto	0	0	0	-900	0	0
Talonrakennus ja liikuntapaikat	**-16 300**	**0**	**-16 300**	**-9 536**	**-5 900**	**-4 270**
Investointien bruttomenot yht.	**-16 300**	**0**	**-16 300**	**-9 820**	**-5 900**	**-4 270**
Rahoitusosuudet yht.	**0**	**0**	**0**	**284**	**0**	**0**
Liikuntapaikkojen investoinnit	-100	0	-100	-70	-150	-70
Hakkarin liikuntahallin peruskorjaus	-2 000	0	-2 000	-1 800	0	0
Moision liikuntahalli	0	0	0	0	0	-2 900
Kiinteistöjen peruskorjaukset	-800	0	-800	-900	-1 000	-1 300
Sääksjärven koulun peruskorjaus	-500	0	-500	0	0	0
Sääksjärven koulukeskuksen laajennus	-2 500	0	-2 500	0	0	0
Saikantalo	-10 400	0	-10 400	-4 350	0	0
Ruskea-ahteen liikuntapaikka	0	0	0	-200	0	0
Hakkarin koulu	0	0	0	-2 500	-4 500	0
Keskuskenttä ja Kanavan kenttä	0	0	0	0	-250	0
Liikenneväylät ja viheralueet	**-5 350**	**0**	**-5 350**	**-4 665**	**-5 170**	**-7 015**
Investointien bruttomenot yht.	**-5 605**	**0**	**-5 605**	**-4 665**	**-5 170**	**-7 015**
Rahoitusosuudet yht.	**255**	**0**	**255**	**0**	**0**	**0**
Yritysalueet	-1 140	1 060	-80	-255	-1 110	-1 165
Keskustan rakentaminen	-100	0	-100	-150	-150	0
Kaava-alueet	-3 865	-1 060	-4 925	-3 510	-3 310	-2 900
Yleiset alueet	-350	0	-350	-450	-450	-450
Yhteishankkeet	-150	0	-150	-300	-150	-2 500
Kunta yhteensä netto	**-22 900**	**-1 450**	**-24 350**	**-16 591**	**-12 470**	**-12 685**

Lempäälän kunta yhteensä	TA 2025	Muutos	MTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Investointimenot	-23 355	-1 450	-24 805	-16 975	-12 570	-12 785
Investointitulot/ Rahoitusosuudet	255	0	255	284	0	0
Investointitulot/ Omaisuuden luovutustulot	200	0	200	100	100	100
Investoinnit netto	-22 900	-1 450	-24 350	-16 591	-12 470	-12 685

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Investointityypit: U = uusinvestointi, L = laajennusinvestointi, K = korvausinvestointi

Investoinnin tavoitteet: PL = palvelumäärän lisäys, PP = palvelukyvyn parantaminen, TT = tuotannon tehostaminen

Aloitus- ja valmistumisvuosi: Jos investointi on jatkuvaluoteinen, niin vuosien kohdalla merkinnät < > ja tällöin hankkeella ei ole kokonaiskustannusarviota.

Hankeryhmä	Tyyppi U, L, K,	Tavoite PL, PP, TT	Aloitus-vuosi	Valm. vuosi
KIINTEÄ OMAISUUS				
Maan ostot	U	PL/PP	<	>
Maan myynnit	U	PL/PP	<	>
IRTAIMEN OMAISUUDEN HANKINTA				
Saikantalon irtaimisto	U	PL/PP	2026	2026
Hakkarin liikuntahallin irtaimisto	U/K	PP	2026	2026
Yhdyskuntalautakunta tekee päätöksen Nurmen leasingrakennuksen lunastamisesta kevään 2026 aikana kuultuaan ensin kasvatus- ja opetuslautakuntaa.				
LIIKUNTAPAIKKA- JA TALONRAKENNUSINVESTOINNIT				
Liikuntapaikkojen peruskorjaushankkeelle varatulla määrärahalla on määrä toteuttaa ulkokuntolaitteiden kunnostusta ja uusintaa.	U/L/K	PL/PP	<	>
Hakkarin liikuntahallin peruskorjaus jatkuu kevään ajan. Töiden on määrä valmistua kesällä ja halli otetaan takaisin käyttöön syyskaudesta 2026 alkaen.	K	PL/PP/TT	2025	2026

Saikantalon ja Saikanalueen ulkoliikuntapaikka Ruskea-ahteen kenttä kunnostetaan.	U/K	PL/PP	2026	2026
Saikantalon KVR-urakan vastaanotto on huhtikuussa 2026. Saikantalon investointimäärärahalla toteutetaan myös vastapäätä sijaistevan Kennäspuiston areena.	U	PL/PP/TT	2024	2026
Hakkarin koulun peruskorjaus on suunniteltu toteutettavaksi 2026–2027. Peruskorjaus käsittää julkisivujen laajamittaisen korjaamisen, ulkopuolisten vedenohjausten ja salaojien kunnostuksen sekä sisäpuoliset tiivistys- ja pintakorjaukset.	K	PP	2026	2027
Peruskorjausinvestointimäärärahasta on varattu Kuokkalan koulun peruskorjauksen ja Moision keittiön muutosten loppuunsaattamiseen. Lisäksi tavoitteena on Kuljun koulun kuulutusjärjestelmän uusinta ja tarvittavat lukitusmuutokset, Kuljun puukoulun ulkomaalaus, Museoraitin rakennuskannan kunnostustöitä ja Leikkiniityn päiväkodin lattiakorjausten käynnistäminen.	K	PP/TT	<	>
LIIKENNEVÄYLÄT JA VIHERALUEET				
Yritysalueet Moisiolammentien katuinfra suunnitellaan palvelemaan teollisuuskortteleille sijoittuvien yritysten tarpeita. Kadut toteutetaan vuonna 2027. Pajavasarankadun asemakaavan muutoksen katuinfran toteutussuunnittelu käynnistetään. Kadun muutostyöt toteutetaan vuonna 2027. Areenakadun jatkeen ja Hollon lämpölaitoksen katuinfran toteutussuunnittelu käynnistetään kaavojen vahvistuttua.	U L U	PL/PP PL/PP PL/PP	2026 2026 2026	2027 2027 2027
Keskustan kehittäminen Korttelin 114 ympäröivien katujen viimeistelytyöt toteutetaan, mikäli kortteli rakentuu muutoin.	U	PL/PP	2026	2028
Kaava-alueet Punaportin asemakaava-alueen katujen toteuttaminen käynnistyy ja jatkuu vuonna 2027.	U	PL/PP	2026	2027

Saikan asuntomessujen pysäköintialue ja saapumisterminaali rakentuu. Saikan kaava-alueen rakentamisen viimeistelytyöt ja ennallistamistoimenpiteet toteutetaan.	U	PL/PP	2026	2026
Kuljuntien jalankulun ja pyöräilyn väylä välille Saikantalo ja Tampereentie saadaan valmiiksi.	U	PL/PP	2026	2026
Haurala 1 asemakaava-alueen toteutussuunnittelu käynnistetään, kun kaava vahvistuu. Myllyvainion asemakaavan toteutussuunnittelu käynnistetään.	U	PL/PP	2026	2028
Sääksjärventien saneeraus käynnistetään ja jatkuu vuonna 2027.	K	PP	2026	2027
Yleiset alueet Katuja päällystetään ja katuvalaisimia uusitaan sekä vaihdetaan led-valaisimiin priorisoiden pyöräreitit sekä pää- ja kokoojakadut.	K	PP/TT	2026	2026
Yhteishankkeet				
Yhdessä ELY-keskuksen kanssa rakennetaan bussipysäkkipari Turuntielle palvelemaan koululaisliikennettä.	U	PL/PP/TT	2026	2026
Sääksjärven aseman suunnittelu MAL-hankkeena yhteistyössä Väyläviraston kanssa.	U	PL/PP/PT	2026	2028

KONSERNIYHTIÖT

Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistusosuus %	Konsernin omistusosuus %
Lempäälän Lämpö Oy	0150718-8	100	100
Lempäälän Vuokrakodit Oy	0512440-8	100	100
Lempäälän Kiinteistöhuolto ja -tekniikka LEKITEK Oy	0282724-7	87,2	100
Lempäälän Vesi Oy	3096224-3	100	100
Lempon Parkkikiinteistöt Oy (ent. Lempon Parkki Oy)	2762349-4	100	100
Lempon Parkki Oy	3141160-3	0	100
Lempäälän Kehitys Oy	1558681-7	98,3	100
Lempäälän Kuljun Koulutalo Oy	1904099-3	85,6	85,6
Kiinteistö Oy Moision Teollisuustalo	0644841-2	100	100
Koy Lempäälän Uimahalli	3216682-2	55	55
Lempäälän Kuntakiinteistöt Oy		100	100

LEMPÄÄLÄN VESI OY

Lempäälän Vesi Oy:n tehtävänä on toiminta-alueellaan turvata sopimusasiakkaidensa laatuvaatimukset täyttävän käyttöveden määrällinen saatavuus sekä huolehtia viemärivesien poisjohtamisesta ja käsittelystä huomioiden vesien- ja ympäristönsuojelulliset tavoitteet.

Lempäälän Veden tehtäväalueita ovat talousveden hankinta, käsittely ja jakelu toiminta-alueella, jätevesien johtaminen ja käsittely toiminta-alueella, hulevesien johtaminen hulevesiviemäröinnin alueella sekä vesihuoltoverkostojen ja -laitteistojen kunnossapito laitoksen alueella.

Lisäksi Lempäälän Vesi Oy toimii infrarakennuskohteissa yhteistyössä yhdyskunnan palvelualueen ja muiden Lempäälän kunnan konserniyhtiöiden kanssa.

Lempäälän Vesi Oy:llä on 15 vakinaista työntekijää.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Ympäristö ja kestävä kehitys	Laskuttamattoman jäteveden määrän vähentäminen.	Laskuttamaton jätevesi on enintään 25 %. Määrä oli vuonna 2024 30,4 %.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Asiakasmaksut ovat kohtuulliset.	Asiakasmaksut ovat lähellä kaupunkiseudun keskiarvoa.

Palvelusuunnitelma

Rakentamisen edelleen jatkuva matalasuhdanne kuormittaa yhtiön taloutta, koska kaava-alueiden vesihuoltoon investoituja euroja ei saada takaisin liittymismaksutuloina.

Siirtoviemärin rakentaminen on edennyt suunnitellusti. Tavoitteena on, että syksystä 2026 alkaen saadaan kaikki jätevedet johdettua Tampereen Seudun Keskuspuhdistamolle puhdistettavaksi.

Lempäälän Vesi Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Rahoitustulos-%	46,55	52,37	41,07
Liikevaihdon kasvu %	16,28	8,41	8,86

LEMPÄÄLÄN LÄMPÖ OY

Lempäälän Lämmön toiminta-ajatuksena on tuottaa energiaa ja lämpöä helposti, kustannustehokkaasti ja ympäristöystävällisesti. Kaiken toiminnan lähtökohtana on tyytyväinen loppukäyttäjä ja asiakas. Yhtiön visiona on kestävien energiaratkaisujen edelläkävijä - asiakkaidemme arjessa, alueemme hyväksi.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Yhtiön toiminta on kannattavaa, kilpailukykyistä ja kustannustehokasta.	Lempäälän Lämpö -konsernin käyttökate-% on vähintään 6 % ja rahoitustulos-% on vähintään 4 %.
Ympäristö ja kestävä kehitys	Energiaomavaraisuuden parantaminen hiilineutraaleilla energialähteillä.	Uusiutuvan energian ja hukkalämmön osuus tuotetusta kaukolämmössä pidetään nykyisellään n. 70 % tasossa.

Palvelusuunnitelma

Toteuttaa omistajastrategiaa taloudellisten, toiminnallisten ja ekologisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Lempäälän Lämpö Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Rahoitustulos-%	10,69	19,54	
Liikevaihdon kasvu %	-11,35	19,99	

LEMPÄÄLÄN VUOKRAKODIT OY

Lempäälän Vuokrakodit Oy on Lempäälän kunnan omistama voittoa tavoittelematon vuokratalo-yhtiö. Yhtiön omistamia ja isännöimiä vuokra-asuntoja on noin 800 kpl. Yhtiön henkilöstömäärä on 7 henkilöä. Hallitukseen kuuluu 7 jäsentä, joista 2 on asukasjäseniä.

Yhtiö tuottaa kunnan tavoitteiden mukaista viihtyisää asumisenpalvelua huomioiden taloudellisuus ja sosiaalinen ympäristö. Yhtiö panostaa aktiivisesti laatuun ja kiinteistökannan kehittämiseen rakentamalla uusia kiinteistöjä ja korjaamalla vanhoja pitkän tähtäimen suunnitelman mukaisesti.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Yhtiö tuottaa kohtuuhintaista asumisen palvelua.	Vuokrataso pysyy kaupunkiseudun keskiarvossa.

Palvelusuunnitelma

Yhtiön toiminta perustuu hyvään käyttöasteeseen ja asukkaiden pysyvyyteen. Käyttöastetta ja vaihtuvuutta seurataan jatkuvasti, kumulatiivinen 12 kuukauden käyttöastetavoite on vähintään 98 % ja vaihtuvuus enintään 25 %.

Kiinteistöjen lämmitysjärjestelmissä suositaan energiatehokkaita ja vähäpäästöisiä lämmitysjärjestelmiä. Yhtiöllä on enää kolme maakaasukohdetta, joista vähintään yksi siirretään kauko- tai maalämpöön vuoden 2026 aikana.

Saikanportti valmistuu keväällä 2026. Yhtiö on mukana näytteilleasettajana Asuntomessuilla. Asukkaat muuttavat Saikanportin asuntoihin messujen jälkeen 1.9.2026.

Yhtiö siirtyy Lempäälän Lämmön tietoverkosta kunnan tietoverkkoon.

Lempäälän Vuokrakodit Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Rahoitustulos-%	21,20	14,57	20,03

LEMPÄÄLÄN KEHITYS OY

Lempäälän Kehitys Oy vastaa Lempäälän kunnan elinkeino- ja matkailuasioiden kehittämisestä yhteistyössä kuntakonsernin kanssa sekä osallistuu Tampereen seudun elinkeinoyhteistyöhön palvelusopimuksen mukaisesti ja asetetun talousarvion puitteissa. Yhtiö tekee aktiivista yritysyhteistyötä, joka edistää edelleen Lempäälän yritysmyönteisyyden kehittymistä. Yhtiön henkilöstömäärä on neljä ja hallitukseen kuuluu seitsemän jäsentä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Kasvu ja elinvoima	Yhtiö edistää yritysten toiminta-edellytyksiä ja sijoittumista Lempäälään.	Kunnan yritystonttikauppojen määrä on vähintään 5.
Kasvu ja elinvoima	Yritykset pysyvät ja kehittyvät Lempäälässä.	Yli 1 000 yrityskohtaamista tapahtumien, myyntitoiminnan, kontaktoinnin ja hankkeiden kautta.

Palvelusuunnitelma

Lempäälän Kehitys vastaa Lempäälän kunnan elinkeinoasioista ja edistää yritysten toimintaedellytyksiä ja sijoittumista Lempäälään varmistaen, että Lempäälässä on yritysten tarpeita vastaavia yritystontteja ja toimitiloja yrityksen elinkaaren kaikissa vaiheissa.

Vuonna 2025 valmistuneen matkailun yleissuunnitelman käytännön toimenpiteitä edistetään vuonna 2026 yritysten ja matkailuelinkeinon kehittämiseksi.

Yhtiö koordinoi paikallisten yritysten ja matkailukohteiden näkyvyyttä ja osallistumismahdollisuuksia Asuntomessut Lempäälässä 2026-tapahtumissa. Lisäksi yhtiö osallistuu asuntomessutiimin kanssa eri tapahtumiin ja messuille.

Yhtiö osallistuu aktiivisesti seudulliseen elinkeinoyhteistyöhön sekä edistää kunnan ja yhtiön yhteistä elinvoimaan ja elinkeinoihin liittyvää hankevalmistelua.

Vuoden 2026 osalta huomioidaan Lempäälän kunnan sopeutusohjelmassa esiin tulleet säästötoimenpiteet.

Lempäälän Kehitys Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Käyttökate-%	2,85	0,35	0,21

LEMPON PARKKIKIINTEISTÖT OY / LEMPON PARKKI OY

Lempon Parkkikiinteistöt Oy on Lempäälän kunnan konserniyhtiö, jonka toimialana on omistaa, hallita, vuokrata ja ylläpitää pysäköintilaitoksia. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu yhtiöjärjestyksen mukaan vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Hallituksessa on tällä hetkellä viisi jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkki Oy on Lempon Parkkikiinteistöt Oy:n 100 % omistama tytäryhtiö. Yhtiön toimialana on pysäköintiliiketoiminta. Yhtiöllä on hallitus, johon kuuluu vähintään kolme ja enintään viisi jäsentä. Hallituksessa on tällä hetkellä viisi jäsentä. Yhtiöllä ei ole omaa henkilökuntaa.

Lempon Parkkikiinteistöt Oy mahdollistaa Nova Lempäälä kehityshankeen toteutumisen eli Lempäälän kuntakeskuksen kehittymisen, tonttien myymisen ja radanvarren rakentamisen sekä yhdistää eri liikennemuodot toisiinsa. Kuntakeskuksen rakentaminen edellyttää tärinän, melun ja törmäyksen hallintaa. Nämä asiat otetaan haltuun pääsääntöisesti pysäköintilaitoksilla. Lempon Parkki Oy tuottaa pysäköintipalveluja Lempäälän kunnan alueella.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Asiakas (pysäköijä) kokee pysäköinnin miellyttävänä, helposti saavutettavissa olevana, esteettömänä ja laadukkaana. Yhtiö luo kuntaan innovaatiota hyödyntävää ja maineeltaan hyvää pysäköintikulttuuria.	Asiakastyytyväisyyskyselyn yleisarvosana parempi kuin edellisen vuoden tulos.
Kasvu ja elinvoima	Pysäköintilaitokset ovat taloudellisesti itsekannattavia. Yhtiöiden tarkoituksena on toimia yhteiskunnallisesti kestävällä tavalla tiedostaen, että yhtiöiden tarkoituksena on palvella kuntaa ja kuntalaisia laajemman kehitysvision osana.	Operaattoriyhtiö Lempon Parkki Oy pystyy maksamaan käyttöasteeseen porrastettua vuokraa kiinteistönomistajalle Lempon Parkkikiinteistöt Oy:lle.

Palvelusuunnitelma

Yhtiö haluaa olla mukana kuntakeskuksen kehittymisessä ja palveluiden tarjoamisessa pysäköinnin näkökulmasta, varautuen uuden läntisen pysäköintitalon suunnittelun aloittamiseksi.

Yhtiön tavoite on lisätä nykyisen pysäköintihallin käyttöastetta.

Lempon Parkkikiinteistöt Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Liikevaihdon kasvu %	23,10	1,66	1,99

Lempon Parkki Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Käyttökate-%	16,17	13,92	12,52
Liikevaihdon kasvu %	3,89	2,22	1,98

LEKITEK OY

LEKITEK Oy tuottaa Lempäälän kunnalle ja Lempäälän kuntakonsernin yhtiöille kiinteistöhuolto-, siivous-, viher- ja liikuntapaikkapalveluita. Toiminnan tarkoituksena on asuin- ja elinympäristön ympärivuotisesta turvallisuudesta, viihtyisyydestä ja toimivuudesta huolehtiminen Lempäälässä. Lisäksi palvelemme Lempäälässä yksityissektoria in-house-yhtiölle sallituissa rajoissa.

Yhtiössä työskentelee keskimäärin 106 työntekijää. Yhtiön hallituksessa on seitsemän jäsentä, joista kahden tulee olla muiden osakkaiden kuin Lempäälän kunnan nimeämiä.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Palvelusopimushinnoittelu on kilpailukykyistä ja vastaa toteutuneita kustannuksia.	Kiinteistöhuollon ja siivouksen mitoitetut tuntihinnat ovat vähintään 10 % markkinoille tuotettuja alhaisemmat.
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Hallituksen asettama budjettitavoite saavutetaan	Tavoite saavutetaan

Palvelusuunnitelma

Mitoitamme palvelumme omistajien tarpeiden ja neuvoteltujen palvelusopimushintojen mukaisiksi. Tuotamme palveluamme palvelusopimuksen mukaisesti.

Kunta on palveluiden pääasiallinen tilaaja, ja kunnan palveluhankintoihin kohdistamat sopeutustoimet heijastuvat palvelutuotantoomme. Siivouspalveluiden tilaus ei vuonna 2026 kata neliömäärän suurenemista ja palkkakustannusten kasvua, joten sopeuttaminen edellyttää palvelutason uudelleen mitoittamista.

Kunnan omistamat sote-kiinteistöt siirtyvät tilojen vuokraamispalveluita tuottavalle yhtiölle 1.1.2026 lukien. Lekitek voi tuottaa palveluita markkinoilla toimivalle yhtiölle vain hankitalain ulosmyyntirajan (5 % liikevaihdosta) puitteissa.

Teemme palveluihimme jatkuvasti sisäisiä tehostustoimia, joilla pyrimme pitämään palvelumme laadukkaana.

Työnmitoitusta edistetään yhteistyössä tilaajien kanssa myös viher- ja liikuntapaikkapalveluissa.

LEKITEK Oy	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Käyttökate-%	2,34	0,40	
Liikevaihdon kasvu %	-10,00	-12,65	

KOY LEMPÄÄLÄN UIMAHALLI

Lempäälän Uimahalli Kiinteistöt Oy on Lempäälän kunnan konserniyhtiö. Yhtiö vuokraa omistamiansa maanalaisen uimahallin tiloja, jotta kuntalaisille voidaan tarjota uimahallipalveluita.

Teema	Talousarviotavoite	Mittari
Palveluiden ja toiminnan kehittäminen	Uimahallin toiminta saadaan vakiinnutettua.	Uuden operaattorin kilpailutus saadaan loppuun ja operaattorin toiminta aloitettua.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (Hyte)	Uimahallin asiakasmäärät saadaan vakiinnutettua.	Asiakasmäärätavoite 230 000 saavutetaan

Palvelusuunnitelma

KOY Lempäälän Uimahalli Oy jatkaa markkinointiponnisteluita asiakastavoitteen saavuttamiseksi. Operaattorikilpailutus viedään loppuun ja valitun operaattorin palvelutoiminnan käynnistämistä tehdään yhteistyössä yhtiön ja operaattorin kesken.

Koy Lempäälän Uimahalli	TP 2024	TA 2025	TA 2026
Rahoitustulos-%	-82,31	-88,33	35,64
Liikevaihdon kasvu %		128,59	152,21